

БНТ. Общественият интерес

доц. д-р Райна Николова

Нов български университет

Увод

Българската национална телевизия (БНТ) е културна институция и едновременно с това е предприятие, което създава телевизионна продукция вече 55 години. Тя непрестанно достига до сърцата ни, ражда спонтанни емоции и преживявания, влиза в домовете на милиони българи у нас и в чужбина. Съхранила историческата ни памет като нация, обществената телевизия е социален феномен, който със своята уникалност присъства дълготрайно в живота на зрителите. Вълнението, което ни поднася неведнъж, я прави единствена по рода си. Нейната социална отговорност е неизменна.

Тя е огледалото, в което ежедневно се оглежда българското общество. Не би могла да бъде по-различна от нас, българите, защото се създава от българи, показва нашия живот, отразява нашия менталитет, представя нашия събирателен образ пред света. Тя е „Телевизията – Майка“, подпомогнала старта на няколко поколения професионалисти, захранила частния български телевизионен пазар с кадри, устояла през годините на политически натиск.

Когато през 2002 г. бе поставено началото на рейтинг-системата за отчитане на зрителския интерес към програмите и предаванията ѝ, това нововъведение изглеждаше нелепо. Аргументът, че рекламните приходи налагат това, за да се конкурира с частните медии, има основание, доколкото трябва да се измерва стойността на излъчваните от нея търговски съобщения. Но тъй като БНТ като всяка друга обществена медия в Европа е единица – мярка за стандарт относно качеството на програмното съдържание, поставянето на подобно ограничение е обидно за обществена организация с толкова дълголетна история.

Извън тази хипотеза рейтингите на предаванията на БНТ могат да послужат единствено на кресливи „еспери“ да твърдят, че няма смисъл да се разходват толкова много средства за поддържането ѝ. А, всъщност, обществената телевизия принадлежи на всеки един от нас поотделно с всяко едно парче от пъзела на програмната си схема, което търсим и откриваме в морето от еднообразен информационен поток днес. Защото чрез своята програмна политика, независимо от персоналия състав на ръководството ѝ, БНТ е онзи основен, сериозен и надежден източник на информация, богат извор на знание и творец на качествено развлечение, на който можем да разчитаме безпрекословно, когато търговските медии не са в състояние да направят това за нас. Защото както през тоталитарния период от нашето обществено развитие, така и през последния четвърт век, а и днес тя продължава да бъде неизменна част от живота на българите. Може би и затова сложенът, избран за нейния 55 рожден ден, звучи актуално: „БНТ – по-силна от времето!“

1. Обществена мисия

Обществената мисия в програмно отношение намира израз в няколко основни законодателни положения¹:

а) Българската национална телевизия създава национални и регионални

¹ Виж Раздел II на Глава трета в ЗРТ и чл. 6, ал. 3 от ЗРТ.

програми; предавания за чужбина, включително за българите зад граница; предавания, предназначени за българските граждани, за които българският език не е майчин, включително и на техния език. Регионалните програми отразяват събития от местно значение. Те се създават в регионалните радио- и телевизионни центрове и са предназначени както за населението от съответния регион, така и за участие в националните телевизионни програми. Територията на регионите, регионалните програмни схеми и участието на телевизионните центрове със собствени предавания при създаването на националните телевизионни програми се утвърждават от управителния съвет на БНТ.

б) Българската национална телевизия изготвя програмната си политика в съответствие с изискванията за национален обществен оператор за телевизионна дейност:

1. осигурява медийни услуги за всички граждани на Република България;
2. съдейства за развитието и популяризирането на българската култура и българския език, както и на културата и езика на гражданите в съответствие с етническата им принадлежност;
3. осигурява чрез своите медийни услуги достъп до националното и европейското културно наследство;
4. включва предавания, които информират, образоват и забавляват;
5. прилага новите информационни технологии;
6. отразява различните идеи и убеждения в обществото чрез плурализъм на гледните точки във всяко от новинарските и актуално-публицистичните предавания с политическа и икономическа тематика;
7. съдейства за взаимното разбирателство и толерантността в отношенията между хората;
8. предоставя на гражданите възможност да се запознаят с официалната позиция на държавата по важни въпроси на обществения живот.

в) Социалната функция на медията кореспондира с изискването незабавно и безвъзмездно да предоставя при поискване програмно време за служебни съобщения на представители на държавни органи в случаи на бедствие или на непосредствена заплаха за живота, сигурността и здравето на населението или на отделни лица.

г) Право на обръщение по БНТ имат президентът на републиката, председателят на Народното събрание, министър-председателят, главният прокурор и председателите на Конституционния съд, на Върховния административен съд и на Върховния касационен съд. По решение на Народното събрание БНТ е длъжна незабавно да предоставя програмно време за пряко предаване на пленарни заседания безвъзмездно.

д) Българската национална телевизия може да предоставя програмно време за обръщение към вярващите и за предаване на значими религиозни церемонии по искане от:

1. Българската православна църква;
2. други официално регистрирани вероизповедания.

2. Националните програми на БНТ

Мултиплекс 3, собственост на „Фърст Диджитъл“ ЕАД², разпространява

² Собственик на "Фърст диджитъл" ЕАД е швейцарското Publitel Holding SA – дружество, регистрирано в кантон Женева. През лятото на 2012 г. "Хану Про България" ЕАД прехвърля собствеността си върху трите търговски мрежи на ново дружество – HD Media Services. Компанията обявява, че си запазва правото да развива само обществения мултиплекс, но през декември формално е променила името си на "Фърст диджитъл" ЕАД, за което КРС е била уведомена. Publitel Holding SA е създадено през февруари 2012 г. с капитал 100 хил. франка. Президент на компанията е базираният в Дубай Едуард Клаус Шмит, който има участие в още две други швейцарски компании. **Антонова, В.** СЕМ прекрати цифровите лицензи на bTV Lady и RING BG. – в. „Капитал“, 20.05.2014 г.

програмите на обществения доставчик на медийни услуги БНТ³: БНТ 1, БНТ 1 HD, БНТ 2, БНТ HD.

2.1. БНТ 1 е обществената телевизионна програма, предлагаща цялата палитра от предавания в жанрово отношение⁴. БНТ 1 е с общ (политематичен) профил телевизионна програма⁵. Това означава, че като съдържание тя включва всички видове жанрове – информационни, образователни, културни, развлекателни. Адресати са всички български граждани – деца, младежи, възрастни, жени или мъже. Нейни зрители са граждани, за които българският език не е майчин и такива, за които той е майчин. Програмата е предназначена за всички граждани, включително и за тези, които принадлежат към групи в неравностойно положение. Програмата не е форматирана. БНТ 1 е безплатна телевизионна програма, достъпна до аудиторията без допълнително заплащане. Общественият характер на БНТ намира израз именно в този класификационен критерий. Телевизионната програма се разпространява в некодирен вид. БНТ 1 е съставена на български език, което не лишава нейната аудитория от възможността да се излъчват предавания и на друг език, различен от официалния. БНТ 1 е национална телевизионна програма, излъчвана на територията на Република България⁶.

а) Новини

«По света и у нас» е новинарска, информационна емисия, представяща най-важните и актуални събития, случили се през деня в България и по света. Часовете ѝ на излъчване в делничните дни са 6.40, 7.00, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 16.00, 18.00, 20.00 и 22.30 часа; в събота и неделя – 12.00 и 20.00 часа. От 6.12.2010 г. стартира слот Икономически новини, който се излъчва в 22.30 часа от понеделник до четвъртък.

„Спортни новини” е информационна емисия за случилото се в областта на спорта и физическата култура. Излъчва се след централната информационна емисия в 20.00 часа.

Новини на турски език са с продължителност от 15 минути и се излъчват всеки делничен ден следобяд.

б) Актуална публицистика

“Денят започва” е делничен сутрешен блок с новини на половин час за най-актуалните събития у нас и в чужбина. Информационни емисии от света на спорта, бизнеса и културата се редуват с преки телефонни линии по най-горещите и проблемни теми на деня. Всяка сутрин от 6.30 дежурните репортери отговарят на обажданията и записват това, което интересува зрителите. Техните мнения са най-важни за всекидневно информационно предаване като “Денят започва”. Гости в ранните сутрешни часове са хора от културния живот, анализатори, експерти, които отговарят на въпросите на зрителите.

«Още от деня» е публицистичното предаване на БНТ 1, което съдържа първите коментари на горещите теми от деня. Всеки делник водещият и неговият екип търсят първите реакции по най-важните събития. “Още от деня” предлага топ гости и преки включвания, различни гледни точки и гарантира най-добрия анализ – разчитане

³ <http://www.predavatel.com/bg/digital/channels>.

⁴ Първа програма на БНТ носи наименованието “Канал 1” от началото на юни 1992 г. **Иванова, П.** Първа програма – Канал 1 на БНТ (1959 – 2000 г.). Университетско издателство “Св. Климент Охридски”. София, 2005 г., с. 214. Тя е преименувана на “БНТ 1” с решение на СЕМ от 5.08.2008 г.

⁵ Лиценз за цифрово осъществявана телевизионна дейност № ЛРР-01-3-005-01 от 22.01.2013 г.

⁶ Виж относно класификацията на програмите в **Николова, Р.** Телевизионната програма на обществената телевизия – публичноправни аспекти. Издателство “Сиби”. София, 2004 г., с. 106 – 129.

на скритите и явни политически знаци.

„Панорама” е коментарно обзорно седмично предаване, което обсъжда политиката, икономиката и културата – пречупени през погледа на всеки един от зрителите. Представя България и света, изпълнени със събитията, които променят живота ни. Съдържа анализи на настоящето и прогнози за бъдещето.

„Денят започва с Георги Любенов” е естествено съботно-неделно продължение на делничния сутрешен блок на БНТ1 „Денят започва”. Предаването е инфотеймънт магазин – едновременно информационно и забавно. То търси средата между новините от седмицата и забавната гледна точка към тях. Рубриката е актуално предаване. Темите в него са съобразени с очакванията на аудиторията през почивния ден. В „Денят започва с Георги Любенов” има кратки емисии новини, преки включвания от столицата и страната, присъства и спортна рубрика, а криминалните журналисти на БНТ правят актуални разследвания и следят за нарушения.

Специализирано предаване за хора с увреден слух е предаване с информационно-публицистична насоченост и има за цел приобщаването и адаптирането на глухите хора към обществения и социален живот в България. В програмата са включени рубрики: „За децата”, „Професия”, „Красота в мълчанието”, „Религия”, „Любопитно” и мн. др., които имат за цел да представят най-добрите възможности за реализация и комфортен живот на нечуващите.

„Референдум” е ток шоу с публика и реални социологически данни по време на предаването. То е предаване – експеримент. Телевизията поема инициативата от политиките и показва общественото мнение по важните проблеми на България. В рамките на час и под формата на публицистично шоу предаването разработва основните теми от обществения дневен ред и представя гледните точки към тях в условие на реално състезание. Темите могат да са както от политическата действителност, така и от социалната, икономическата или културната сфера – стига да са достатъчно значими и при наличието на две конкретно оформили се противоположни тези в публичното пространство. Сблъсъкът на идеи се оценява на момента чрез директно гласуване. То се осъществява от представителна за страната социологическа извадка.

„Светът е 7” е седмично предаване за информация, коментар и анализ на международната политика. Излъчва се всеки петък от 17.30 до 18.00 по БНТ1. Предаването предлага авторски прочит на най-важните теми от седмицата и задълбочени репортажи от събития на седемте континента. „Светът е 7” кани за коментар изявени професионалисти, политици, анализатори и журналисти от България и цял свят.

„Частен случай” защитава гражданите от бездушието и мързела на държавните чиновници, показва дребната корупция в институциите, с които хората се сблъскват ежедневно. Измамите и мошеничеството са друга любима тема на предаването. „Частен случай” не подминава и абсурдите на нашето ежедневие.

„Открито с Валя Ахчиева” е предаване за журналистически разследвания.

То създава репортажи от мястото на събитието, използва факти, документи, разкази на очевидци и свидетели на дадено събитие.

„Бразди“ е актуално-публицистично предаване за селското стопанство и свързаната с него преработвателна промишленост.

„Малки истории“ е предаване със социална насоченост, което се излъчва всеки делничен ден и представлява кратка документална форма, с времетраене 9 минути, а в събота едночасовото публицистично социално ток шоу започва в 14.00 часа.

в) Образование и култура

„Денят започва с култура“ е предаване, което представя интересните събития от културния афиш в страната и чужбина всеки делничен предиобед.

ИСТОРИЯ.BG е седмично предаване, което отбелязва по-важните за България исторически годишнини с репортажи и предоставяйки трибуна на специалисти, които изразяват мнението си в дискусийни студии. Публиката в студиото също участва в обсъжданията по спорните теми и въпроси, свързани с историческите дати и подробностите около тях

„Вяра и общество“ е едночасово седмично предаване, което представя най-голямото традиционно вероизповедание в България – православието, като част от съвременната ни култура с всичко онова, което то предлага или ни се иска да предложи. Има директни включвания от различни знакови места в София и страната – средища на истинската духовност. Освен че се развива като магазинно предаване за православна публицистика и култура, „Вяра и общество“ излиза от необятната сфера на православната духовност, за да потърси проявленията на вярата и сред представителите на другите традиционни религиозни общности у нас – мюсюлмани, католици, протестанти, армено-грегориани и евреи. Естествено, една от целите ни е да се популяризират и примерите на диалог и съжителство между различните изповедания в България. Предаването предлага материали за различни светини по света, свързани с монотеистичния култ, както и за живота на другите християнски църкви.

„Здравето отблизо“ е предаване за духа, тялото и средата, в която живеем,

което се излъчва от понеделник до петък. То акцентира върху това как да направим живота си по-добър, да поддържаме добра форма, да живеем здравословно. Посланията на едночасовото предаване са за чисти мисли, чиста храна, чиста среда, етично отношение към себе си, другите и околната среда. "Здравето отблизо" следи активно последните иновации по отношение здравословния начин на живот, нови проучвания, изследвания за природата, живота, средата, пазара на храни и стоки от бита, качеството, правата ни, как да се ориентираме и какво да изберем.

„Отблизо с Мира Добрева“ е предаване, чиято основната идея е да дискутира изумителните човешки взаимоотношения, да съпреживява случки и събития, които обикновено остават незабелязани в информационния поток. Търси неформалната гледна точка към заобикалящата ни действителност.

„Без багаж“ е предаване на българския пътешественик без ограничение. То образува и забавлява всички – от децата до възрастните. Разказът е насочен както към любознателните, така и към ентузиастични с жажда за допир до нови светове, природа, история и цивилизация.

„Непозната земя/Terra Incognita“ е първопроходецът на българския телевизионен ефир във филмовата документалистика за археология и древни артефакти с акцент върху уникалните в световен мащаб археологически открития по българските земи. Телевизионната поредица е дело на БНТ и Продуцентска къща "Енох филм".

„Петро следобед“ използва неповторимия архив на Българската национална телевизия, като изцяло се ръководи и съобразява с желанията на зрителите да гледат свои любими развлекателни предавания, с които са израснали поколения и които по своята стойност остават ненадминати.

„Умно село“ е художествено-документалната поредица, която разказва за хора, чийто живот е преминавал всякак, но не скучно.

г) Музика, шоу и развлекателни предавания

В „Иде нашенската музика“ участват популярни изпълнители на български фолклор – певци и певици, инструменталисти, оркестри и техните солисти, малки и големи ансамбли, камерни фолклорни формации, танцови групи и хореографи и др. Всяка събота по обед студиото се превръща в сборния пункт, където се срещат различни хора, обединени от своите фолклорни пристрасти. По този начин БНТ отговаря на различни музикални предпочитания. Музиканти и меломани водят разговора в различни посоки, говорят си за музиката, която обичат и която звучи в момента, провокират интересни теми, карат гостите да импровизират на живо.

„Джаз линия“ предоставя на зрителите всяка неделя възможността да бъдат в крак с най-доброто от джаз музиката в България и по света. Предаването представя уникални проекти, продуцирани от БНТ, в които участват най-добрите джаз музиканти на България. Освен актуални музикални джаз събития, които се снимат през годината, концертите, които са също с голяма духовна стойност, са от джаз фестивала в Банско, от фестивала на изкуствата "Аполония" и от много други събития.

„Бързо, лесно, вкусно“ е рубрика с дълга ефирна история. Излъчва се всеки ден от понеделник до петък. Предаването запознава зрителите с рецепти от екзотичната кухня, припомня рецептите на баба, показва съревнованието между професионални готвачи от цялата страна, дава възможност на зрителите да гостуват в студиото, обсъжда темата за правилното хранене със специален гост – здравен експерт, кани „звезди“, които показват кулинарни умения.

„Шоуто на Канала“ вечерно е сатирично шоу. Предаването е изграден с годините и наложил се, оригинален български комедиен формат. Стартирало в ефира на националната телевизия през 2007 година, то е съхранило традициите, на станалите ТВ класика предавания на БНТ от 90-те години "Ку-ку" и "Каналето". Излъчва се в прайм-тайма на БНТ, всяка събота. Жанрово, предаването комбинира в себе си политическа сатира, пародия на ТВ формати, скетчове, песни-кавъри със смешен текст,

стенд-ъп похвати, смешни новини, празнични концерти и др.

„Нощни птици“ е вечерното неделно токшоу на БНТ. Предаването представя своите гости – най-популярните личности в областта на музиката, политиката, спорта, медиите, киното, театъра, изобразителното изкуство, науката, танца и литературата – в различна и необичайна светлина. В уютната обстановка на вечерния локал гостите се отпускат и споделят своите мечти, страхове, вярвания, опасения и сънища

д) Спорт

Предаването „Мотоспорт екстра“ се излъчва един път седмично по БНТ 1 с продължителност 30 минути. Предаването отразява световния, европейския, балканския и републиканския шампионати по мотоциклетизъм и ендуро.

Обзорното спортно предаване „Спортна треска“ се излъчва в неделя.

„Трето полувреме“ е коментарно футболно седмично публицистично предаване. В рамките на 30 минути се прави актуален обзор на поредния кръг във футболния шампионат на страната, съдържащ репортажи от мачовете на деня и коментари за спорни положения в тях. Излъчва се късно вечер в неделя.

е) Детски предавания

Рубриката „Лека нощ, деца“ е за децата от 3 до 63 години. В нея всеки може да види любимите си български герои и сюжети, измислени от най-добрите наши писатели и поети, и изиграни от най-известните български драматични и куклени актьори. Сънчо е любимият герой на няколко поколения български деца. Приятели на Сънчо са и известни наши художници, аниматори, композитори и певци.

„Бърколино“ е детско забавно-познавателно предаване, съвместен проект на БНТ и Министерството на образованието и науката. Бърколините са кукли тип „мъпети“, различни по характер така че да съответстват на основни модели на детско поведение. Излъчва се

2.2. БНТ2 – спасителен вариант за съществуването на регионалната тематика, продуцирана от обществената телевизия

БНТ2 е политематична телевизионна програма на Българската национална телевизия, стартирала на 16.10.2011 г. в 12.30 часа.⁷ Лицензът за разпространение на националната програма чрез цифрово наземно излъчване е № ЛРР-01-3-005-03 от 26.03.2013 г. и е издаден за срок от 25 години⁸. БНТ 2 обединява в единна национална мрежа досегашните отделни програми на четирите регионални центъра: БНТ Пирин, БНТ Пловдив, БНТ Море, БНТ Север. Излъчва се и регионална програма за София. БНТ 2 се появява единадесет години след спирането на втората национална телевизионна програма „Ефир 2“.

Програмата е създадена с помощта на държавна субсидия в размер на 450 000 лв. за обновяване на техниката в регионалните центрове. Така се дава възможност да се изгради "мрежов" принцип за разпад на програмата, по време на който зрителите от различни региони гледат програма с местна тематика. От началото на март 2013 г. програмата на БНТ 2 (София) се излъчва ефирно цифрово в национален Мултиплекс 3 на „Хану Про“⁹.

Жанровата тематика на предаванията откроява следните разновидности на предаванията:

⁷ http://www.cem.bg/public_reg.php?action=3&p=2.

⁸ http://www.cem.bg/public_reg.php?action=3&search=2&type=1&range=1&sp=5&name=.

⁹ <http://www.predavatel.com/bg/tv/bnt2>.

а) Новини

"България 12:30" е обедната информационна емисия на БНТ 2.

"България новини" е централната информационна емисия на БНТ 2 и е обща емисия на четирите телевизионни центъра на БНТ в Пловдив, Русе, Варна и Благоевград с продължителност 45 минути.

б) Актуални предавания

„Добро утро с БНТ 2" е информационен сутрешен блок на БНТ 2. Всяка делнична сутрин репортерите и камерите на „Добро утро с БНТ 2" следят какво се случва сутринта, както и развитието на вече показани новини. Всеки ден екипите на предаването проверяват зрителски сигнали и търсят решение на проблемите. По време на живото предаване водещите приемат обаждания на ефирния телефон и следят коментарите в социалните мрежи. Зрителите на БНТ 2 могат да научат регионалните новини от местния печат, както и актуална информация за трафика и задръстванията в градовете. Пътната обстановка в цялата страна, ремонтите по места и подробна карта на районите без ток и вода са само малка част от полезната информация в „Добро утро с БНТ 2".

В предаването участва и една известна личност от петте града, която, заедно с репортерите, развежда зрителите из свои любими места. Целта на екипите на „Добро утро с БНТ 2" в София, Пловдив, Варна, Русе и Благоевград е да покажат какво може да се прави рано сутрин в градовете и да запознават зрителите с любопитни факти, свързани с тях.

След 9.00 часа "Добро утро с БНТ2" се излъчва на живо от един от петте регионални центрове – София, Пловдив, Варна, Русе и Благоевград. В сутрешната програма зрителите могат да открият практични решения на ежедневните проблеми. С какво да прогоним пролетната умора? Как да вдъхнем живот на старите мебели? Къде да отидем на почивка? "Добро утро с БНТ2" "дава рамо" в грижите за дрехите, косите и фигурата. По темата на деня пряко в студиото се включват експерти, а зрителите имат възможност да дават въпроси на телефон. Водещи на сутрешния блок на БНТ2 от понеделник до петък са журналисти от петте телевизионни регионални центрове в София, Пловдив, Варна, Русе и Благоевград.

„България днес" е следобеден информационен блок, който се излъчва всеки делничен ден едновременно по БНТ 2 и БНТ Свят. Предаването включва разширени като времетраене регионални новини с много информация за случващото се в различните краища на страната, с преки включвания от мястото на събитието и актуални репортажи. В „България днес" репортерите и водещите от регионалните центрове на БНТ и София съдействат на зрителите да видят България от дома си, независимо дали живеят в родината или по света. Предаването се фокусира върху реалните теми и занимания на хората от селото и града, върху личните им истории и интересни разсъждения и търси отговор на въпросите как живеят те, какво ги вълнува и какви проблеми решават. Екипът на „България днес" има за цел не само да информира, но и да настоява за развитие на темите от деня и за тяхното разрешаване. Втората част на блока поставя акцент върху проблемите в здравеопазването по места. Домакин на „България днес" веднъж седмично е един от четирите регионални центрове - Пловдив, Варна, Русе, Благоевград.

в) Публицистика

"Местно време" е съвместна рубрика на телевизионните центрове на БНТ, която се излъчва всяка вечер от понеделник до петък по БНТ 2 и БНТ Свят. Предаването се произвежда от петте центъра на БНТ - София, Русе, Благоевград, Варна и Пловдив. В него са включени актуални теми, дискусии и коментари на новините от деня от различен град. Домакин на „Местно време" всеки понеделник е

телевизионният център в Русе, във вторник - Пловдив, в сряда - Благоевград, в четвъртък - Варна, а предаването в петък се подготвя от екипа на БНТ 2 в София.

Предаването „*Потребителска кошница*“ доказва, че да бъдеш успешен потребител е истинско изкуство. Неговата цел е създаването на потребителска култура. Какви са правата на гражданите като потребители? Как да ги отстояваме? Какви са европейските норми и практики? Има ли правила на пазаруване? Предаването отговаря на тези и други важни за всички нас въпроси. То предлага актуална информация за проверките на компетентните органи за опасни и вредни стоки, за състоянието на пазара и цените, за резултатите от анкети, собствени проучвания и разследвания.

"Потребителската кошница" образова зрителите какви са потребителските им права както по отношението на стоките - хранителни и промишлени, така и в сферата на услугите - битови, комунални, административни, здравни, образователни, транспортни, за почивка и свободното време, банкови, финансови и други – с други думи, потреблението в най-широкия му аспект.

Предаването „*Вотът на потребителя*“ е дискуссионно шоу в помощ на потребителите, което търси отговор на конкретни казуси, зададени от зрители на БНТ 2. Всеки брой на предаването обсъжда позициите на специалисти и експерти за качеството на определена стока, продукт или услуга, а със своя вот в началото и в края на предаването публиката в студиото гласува в подкрепа на едната или другата теза.

г) Шоу и развлекателни предавания

"*Абсурдите*" е авторско предаване на журналиста от БНТ Пловдив Румен Бахов. "Абсурдите" са там, където липсва разум. В своите 30 минути предаването показва нещата от живота, които са лишени от логика. Абсурдни, заплетени, комични случки, събития и проблеми или "недодялани" управленски решения ще попадат в класацията на предаването. Във всяко издание за първото място се състезават три такива "абсурда", а екипът избира победител на броя. В рубриката "Турбо на рекламата" водещият Румен Бахов показва реални нестандартни, забавни, нелепи рекламни послания или методи. Екипът на "Абсурдите" очаква от зрителите да изпращат интересни и абсурдни снимки и видеоклипове, направени с любителски камери, фотоапарати и мобилни телефони. Най-интересните от тях ще се излъчват в седмичната класация.

"*Време за губене*" е предаването за лов, риболов, кинология и други домашни любимци, което се излъчва в събота от 11:00 часа. Всяка събота, в продължение на 30 минути, "Време за губене" съветва зрителите как да губят пълноценно времето си. Предаването показва тънкостите в лова и риболова и помага за възпитанието на домашните любимци. Автори на „Време за губене“ са журналистите от БНТ Пловдив Димитър Димитров и Десислава Шишманова. Консултант на рубриката за кинология е председателят на Пловдивското киноложко дружество и международен съдия за всички породи кучета – Костадин Шанков, който дава съвети за храненето, здравето, възпитанието и представянето на изложбения ринг. "Време за губене" се излъчва всяка събота от 11:00 часа.

"*Очевидец*" е седмично предаване, в което авторски и любителски снимки и видеоклипове изпратени от зрителите на страницата във Фейсбук, се борят за различни атрактивни награди. Всяка неделя от 15:00 часа, водещата Йоана представя интересни и популярни гости, с които дискутира предложените материали, обсъжда темите в тях и награждава фаворитите, получили най-много гласове.

Предаването „*Нещотърсачи*“ е продуцирано и реализирано от студенти. Излъчва се в неделя. Рубриката е проект на студентите от Нов български университет от департаментите „Масови комуникации“ и „Кино, реклама и шоубизнес“. Предаването има за цел да изважда на показ амбициозните и позитивни българи, постигнали успех в областта, в която се развиват. Авторите на проекта не търсят готови рецепти, а се

опитват да вдъхновят зрителите да се опанят на собствените си заложи и да следват мечтите си. Освен интересни гости, 30- минутните епизоди включват и полезни рубрики за предстоящи мероприятия и културни инициативи.

„Пътувай с БНТ2“ е туристическо предаване, излъчвано всяка неделя от 16:30 часа. Авторы са различни журналисти от четирите регионални центъра в Благоевград, Варна, Пловдив и Русе. „Пътувай с БНТ2“ запознава зрителите с ритуали и рецепти, странни обичаи и празници, позабравени легенди и суеверия, показва популярни за туристите места и по-непознати, но привлекателни къчета в България.

„Раздвижи се с БНТ2“ е спортно-развлекателно предаване на РТВЦ Русе. В него всяка събота с повторение в неделя зрителите се запознават с различни възможности за спорт и гимнастика в домашни условия. В поредицата се редуват тренировки по зумба-фитнес, пилатес, аерокикбокс, народни танци и батика. Така всеки един от зрителите може да избере най-подходящия за него начин да влезе във форма. И заедно с водещата и инструкторите, в домашни условия да се раздвижи и зареди с добро настроение. Аудиторията научава любопитни подробности за различните спортове – кой и как ги е създал, с какво и за кого са полезни и т.н. Всички тренировки се водят от лицензирани за съответните спортове инструктори.

„Флашмоб с БНТ 2“ е телевизионна поредица за неочаквани музикални събития на неочаквани места в българските градове. БНТ 2 организира и заснема тези импровизирани на пръв поглед събития по различни поводи – за Коледа, за 3 март, за Великден, за 24 май и др. Флашмоб - (на английски flash mob или flashmob, в буквален превод „моментна тълпа“ или „внезапна тълпа“) е предварително запланувана и организирана масова акция, в която голяма група хора се появява внезапно на обществено място и в продължение на броени минути изпълнява някакво неочаквано действие. Флашмоб е особен вид представление, разчитащо на случайна публика.

„Шоуто на Акрани“ е обединяващо етносите, музикално и развлекателно предаване, което обръща внимание на изкуството като цяло, но най-вече на музиката, песента и танца, независимо от жанра, изпълнението и етническата принадлежност на твореца. Съчетаването на разнородните жанрове в изкуството, подплатени с атракция, заличават границите и бариерите между етническите групи. Излъчва се в неделя.

д) Култура

В рамките на петнайсет минути предаването "Афиш" представя културните събития, които предстоят в столицата през следващата седмица. То предоставя насочваща, атрактивно поднесена информация, която обхваща не само събития, разчитащи на сериозно медийно оповестяване, но и такива, които имат стойност. "Афиш" е колаж от анонси, а стремежът е да се постигне пъстротата и информационния ефект на телевизионния афиш. Рубриката няма постоянен час на излъчване и това е минус в представянето на информацията за култура.

„Знаете ли, че...“ е рубрика за любопитни факти от историята на градовете и селата в България. Архитектурни и природни забележителности, градски легенди и разкази за отминали традиции. Авторы на „Знаете ли, че...“ са репортерите на БНТ 2 в София, Благоевград, Варна, Пловдив и Русе. Недостатък на програмирането на тази иначе интересна рубрика е твърде мобилното ѝ позициониране в програмната схема.

„Метафора“ е предаването за културни дискусии, продуцирано от БНТ2 Пловдив. Излъчва се в четвъртък.

„№ 1 – Туризмът“ е документална поредица на БНТ 2 Варна. Филмите от поредицата разказват за историята и развитието на туризма у нас от Освобождението до днес, за различните видове туризъм, за държавната политика в тази област и мястото на България като дестинация на световната туристическа карта.

е) Музика

„Ай да идем“ е едночасовото фолклорно предаване на БНТ2 Благоевград, което

се излъчва в събота от 11.30 часа. Предаването представя българските традиции и фолклор, търсят позабравени обичаи и ритуали, запознава зрителите с характерни за областта инструменти, с майсторите, които ги създават и с виртуозите, които ги използват. Има и песни, танци и настроение. Традицията повелява да спазваме обичаите, да приготвяме гозбите си по бабини рецепти, да пеем песните на дедите ни и да ги предаваме нататък.

„Гласовете на рока” е авторско предаване на Мартин Николов, съвместна продукция на БНТ2 Варна и БНТ2 Русе. Веднъж месечно предаването радва меломаните и запалените рокаджии от цяла България – в ефира на Регионалните ТВ центрове в Русе, Варна, Благоевград и Пловдив. Рубриката не е заложена в програмната схема с постоянно място.

Идеята на класацията за модерна българска музика ... на различни езици "НОВО 10 + 2" е да покаже на зрителите солидна доза нови и стойностни видео клипове на модерни български изпълнители, представени както на български, така и на други езици, предимно английски. "НОВО 10 + 2" е класация на нови клипове, подреждани чрез гласуване на сайта на БНТ. Тя се излъчва всяка последна събота на месеца. Във всяко предаване се излъчват 10-те клипа според местата им от събраните проценти гласове на рителите, както и две съвсем нови предложения. През следващия месец последните две песни в чарта отпадат, а вместо тях в гласуването се включват двата нови видео клипа. Във всяко издание на "НОВО 10 + 2" има и по един специален гост, чиято песен е в класацията. Той разказва по-подробно за реализирането на конкретния видео клип и за предстоящите си проекти. Предаването няма специално посочен час на излъчване.

"Рок с Милена" е едночасово телевизионно предаване за рок музика, което се излъчва един път в седмицата по БНТ2. Шоуто представя млади български групи и изпълнители на рок, блус, метъл, пънк, ню уейв – музика, която е синоним на свобода. Рубриката няма постоянен час и ден на излъчване.

ж) Детски предавания

"Приказки от двора на баба Тодора" е телевизионна поредица за деца по едноименните приказки на Елин Пелин - "Преходна слава", "Рибар и жерав", "Пуякът", "Страхливото пате", "Загубената пчела", "Мързеливецът" и др.

Детският куклен сериал „Благуните” е изпълнен с много хумор, музика и образователни игри. Всеки епизод с плюшените кукли разказва различна история, съпроводена с няколко бързо запомнящи се песнички, които учат децата да бъдат по-добри, по-уверени в себе си и по-лесно да се справят с трудностите.

з) Спорт

Всяка седмица предаването "Replay" излъчва повторения и репортажи от най-интересните спортни състезания показвани в програмите на БНТ. Часовата зона на предаването е събота и неделя след обед, време в което зрителите на БНТ 2 имат възможност да гледат пропуснатите от тях през делничните дни спортни прояви, а също така и да видят пълни записи на ключови състезания, като футболни, волейболни, баскетболни мачове и различни световни и европейски първенства провеждани в България.

Прави впечатление, че постоянно позиционирани в програмата са информационните блокове. Повечето рубрики, излъчвани в събота и неделя, имат трайно място в схемата, което създава и съответните потребителски навици у аудиторията. Качествени рубрики нямат конкретна позиция в програмната схема и това придава неорганизиран вид и представа за програмата изобщо. По този начин се губи ефектът от съществуването на предавания, които се произвеждат специално за БНТ2.

Анализът показва, че от представените предавания, които се продуцират специално за БНТ2, малко над половината имат твърда позиция в програмната схема

през седмицата. Наличието на предавания, които се излъчват 1 – 2 пъти месечно не поражда онази „вярност“ на зрителите към телевизионната продукция.

Участта на БНТ във времето на цифровизация, когато съвременният свят се възползва в максимална степен от развитието на новите технологии, е общественят оператор в България принудително да позиционира предаванията с регионална тематика в национална програма (БНТ2). Това, че местната аудитория в страната е лишена от пълноценно програмно съдържание, е тъжен и неоспорим факт. Вместо обществената медия непрекъснато да се развива чрез въвеждането на модерни тематични линии, които да отговарят на нейната специална мисия в регионите, тя се ограничава до зародилия се през 90-те години на XX век модел на общ информационен блок, който да обединява новинарския поток от страната. Заключение ни е, че както по технологични, така и по финансови причини обществената телевизия е още твърде далеч от модела на програмиране на германската ARD.

2.3. БНТ HD

БНТ HD е специализирана спортно-развлекателна програма, която стартира на 7.02.2014 г.¹⁰ Нейната продължителност е 18-часова: от 8.00 часа до 24.00 часа. В програмната схема присъстват преки предавания на спортни събития – първенства, състезания и срещи, за които Българската национална телевизия притежава лицензионните права за излъчване. Съдържа две предавания, създавани специално за нея:

„Спорт Америка“ е спортно обзорно предаване, посветено на най-интересното от спортните арени в Северна Америка. Обръща се внимание на най-популярните спортове там – баскетбол, хокей, американски футбол, бейзбол. За любителите на NFL, NHL, NBA и останалите водещи първенства на САЩ и Канада екипът предлага много атрактивни кадри и „водопад“ от информация. В „Спорт Америка“ намират място и любопитни репортажи как тези спортове се развиват на българска земя.

„Извън играта“ е развлекателно предаване за живота извън... сцената, спорта, екрана. Показва популярните личности в необичайна и непозната светлина. Гости на водещата са популярни лица от различни обществени сфери – спортисти, актьори, музиканти, журналисти. Предаването опитва да надникне зад завесите, да изведе на преден план това, което не знаем за популярните личности.

3. Регионалните програми на БНТ през аналоговия период

3.1. Възникване и развитие на регионалните телевизионни програми в България

Българската национална телевизия има четири районни поделения, които възникват през 70-те години на миналия век – в Благоевград, във Варна, в Пловдив и в Русе. Те се появяват от нищото в рамките на 5-годишен период по време на управлението на генералния директор Иван Славков¹¹.

Регионален телевизионен център в Благоевград е създаден през 1975 г. като регионално поделение на Българската национална телевизия. Първото ефирно излъчване е осъществено на 9 септември 1975 г. с участието на Иван Славков – генерален директор на БНТ и Петър Дюлгерев – първи секретар на Окръжния комитет на Българската комунистическа партия в Благоевград. Водеща от новото студио е Юлия Велева¹². Като единствен телевизионен оператор в региона регионалното

¹⁰ Лиценз за цифрово телевизионно разпространение № ЛРР-01-3-005-04/2014 г.

¹¹ **Николова, Р.** Възникване на радиото и телевизията в България – публичноправни аспекти. София, Издателство „Сиела“, 2006 г., с. 266.

¹² <http://www.rtvcblogoevgrad.com/index.php?menu=1&id=7>.

поделение на държавната медия се превръща в най-авторитетната медийна организация в Югозападна България. Причината за неговото възникване е да се отговори на агресивната пропаганда на съседна Социалистическа федеративна република Югославия.

Чрез ефира на БНТ в него се подготвят, реализират и излъчват телевизионни предавания с всеобхватна жанрова тематика – новини, спортна информация, актуално-публицистични предавания и документални филми, свързани с националното историческо, културно и фолклорно наследство: „От извора“ - първото фолклорно състезание в националната телевизия, „Студио Българска история“, „От песен в песен“, „Фолклорни срещи“, „Фолкшоп“, „Бисери от Македония“, „Изкуството да живеем“, „Още за риболова“, „Студио 64“ и др.

Телевизионният център е продуцент на стотици документални филми, свързани с национални събития и личности със значим принос в българската история: „Илинден 1903“, „Хора – реликви“, „По пътищата към майка България“, „Присъда безсмъртие“, „Изпитание без куршуми“, „По следите на траките“, „Защо бре, Гоце“, „Живата книга“, „Яне в спомените“, „Голямото наддаване“, „Пътят за Драма“, „Преспа – сълзите на Бога“, „Никола Пиколо. Неизвървяният път“ и много други, заели своето достойно място в Златния фонд на БНТ с достоверните исторически факти и непреходни човешки стойности, които поднасят на зрителите. Регионален телевизионен център - Благоевград участва в създаването на телевизионни филми за популярното предаване „Атлас“ на БНТ. Немалко са художествено-документалните произведения, които носят естетическото и духовно послание до зрителите „По долините на Струма и Места“, „Светецът“, „Етюд за орган и щурци“, „Предвещание за утрото“, „Двата Миладина“, „Духът на светците“, „Полетът на самовилите“, „Чудесата на Св.Неделя“, „Моделите на Майстора“, „Последният Крали Марко“, „Вкамененият грях“, „Есенни хора“, „Корен дълбоко в небето“ и други.

През 1992 г. РТВЦ-Благоевград започва излъчването на двучасова регионална програма „Канал Пирин“. На 19 юли 2001 г. тази програма вече има лиценз за 4-часово ефирно време, което постепенно се увеличава, като през 2008 г. лицензираната програма достига 8 часа и се излъчва с ново наименование – БНТ Пирин.

Регионалният телевизионен център във Варна е създаден на 9.09.1972 г. На малкия екран за първи път се появява стилизиран фар-емблема с надпис „Телевизионно студио Варна“.

На 27 декември 1972 г. от студиото във Варна е излъчено първото самостоятелно предаване в национален ефир – „Черноморски спектър“. В периода 1973 – 1975 г. центърът е оборудван с нова апаратура, доставена е излъчваща цветно подвижна телевизионна станция (ПТС), а на 6.11.1976 г. официалното е открита новата сграда на поделението. Тя е първата в страната, построена за нуждите на регионалното телевизионно производство¹³.

Центърът отразява международни прояви за „Интервизия“ и „Еurovision“ като „Балетен конкурс“, Международния музикален фестивал „Варненско лято“ и многобройни световни и европейски спортни форуми. Едно от най-значимите публицистични предавания, превърнало се в емблема на центъра, е 40-минутното магазинно предаване „Черноморски спектър“. В летните месеци в периода от 1976 г. до 1985 г. Регионалният телевизионен център - Варна реализира ежедневни самостоятелни програми за чуждестранните туристи по Черноморието. Тези предавания се излъчват на четири езика - чешки, полски, немски и руски чрез мрежа от предаватели в черноморските курорти.

През 1980 г. РТВЦ – Варна се утвърждава като самостоятелно звено на Българската национална телевизия. Творческите му екипи работят за централната информационна емисия, за спортните и публицистични предавания на БНТ, създават се десетки документални филми, телевизионни постановки, излъчват се преки предавания от фестивали и концерти. Излъчванията на двучасовата регионална

¹³ <http://portal-bg1.ning.com/page/bnt-regionalen-televizionen>.

програма Море започват на 2.05.1993 г.

Регионалният телевизионен център в Пловдив е най-старият от четирите регионални поделения на БНТ, създаден на 22.03.1971 г. Първоначално РТВЦ – Пловдив работи като телевизионно студио, което произвежда само новини за "По света и у нас". През месец февруари 1974 г. е осъществено първото пряко излъчване на програма от Студио "Пловдив". Регионалният телевизионен център – Пловдив създава първото икономическо шоу "За един милиард" на 05.02.1981 г. Друго предаване с дългогодишен екранен живот в регионален и национален ефир е "Адрес 4000". Международният телевизионен фестивал "Златната ракла" ежегодно се отразява от РТВЦ Пловдив. През 1993 започва излъчване регионалния ТВ Канал "Пловдив", преименуван през 2008 г. на БНТ Пловдив.

Регионалният телевизионен център в Русе е създаден с Постановление № 80 на Министерския съвет от 14.02.1973 година. Реално дейността му започва на 7 ноември 1972 г., когато смесен екип специалисти от централата на БНТ в София и от Русе излъчва „на живо“ празнична манифестация¹⁴.

През 1976 г. РТВЦ – Русе започва разпространение на регионална програма на принципа на кабелната телевизия. През 1978 г. стартират ежеседмичните собствени блокови предавания: "Север". Появяват се първите национални рубрики на РТВЦ - Русе: "Екран на кинолюбителя" и "Дунавски маршрути".

Ежегодно регионалното поделение отразява Международния фестивал "Мартенски музикални дни". Екипът на РТВЦ – Русе първи документира събитията в Румъния през 1989 г. и участва с репортажите си в световните информационни емисии. През 1993 започва излъчване регионалния ТВ Канал "Север"¹⁵.

3.2. Административно-правен статус на регионалните програми на БНТ според Закона за радиото и телевизията от 1998 г.

Тяхната основна функция съгласно Закона за радиото и телевизията е да съдействат за информираността на гражданите относно събития от местен характер, както и да развиват културните особености и съхраняват традициите и паметта на населението от съответния регион. Разпоредбата на чл.49, ал.2, изр.2 ЗРТ гласи: "Регионалните програми (на БНТ – б.а.) отразяват събития от местно значение. Те се създават в регионалните радио- и телевизионни центрове и са предназначени както за населението от съответния регион, така и за участие в националните радио- и телевизионни програми." Настоящото изследване има за задача да проследи държавната политика в областта на развитието на регионалните програми на Българската национална телевизия.

Връзката между територията и държавната власт обуславя формирането на регионалното управление. Регионалните аспекти в излъчването на телевизионни програми се проявяват в обособяването на зони, които притежават различна демографска, социална, религиозна, етническа, езикова картина. С тези именно особености трябва да се съобразява програмната схема на една регионална програма. Практиката показва, че на регионално ниво тематичната особеност на програмите поставя акцент върху въпросите на екологията и здравето, обществения транспорт и трудовата заетост, местната история и фолклорните традиции. Те са особено важен източник на информация.

Законът за радиото и телевизията, обн., ДВ бр.138 от 1998 г. предвижда в чл.105, ал.3, че Българското национално радио и Българската национална телевизия осъществяват радио- и телевизионна дейност като национални обществени оператори въз основа на лицензи, издадени от Държавната комисия по далекосъобщения. Нормативната уредба изисква за останалите медии да се проведе конкурс. Възниква основателният въпрос с кого ще се състезава БНТ при подаването на заявление за

¹⁴ <http://bntruse.tv/page.php?page=Istoriq>.

¹⁵ <http://www.predavatel.com/bg/tv/bnt2>.

издаването на програмен лиценз? Въпреки това, за да приведе в съответствие със закона своята дейност по отношение на регионалните си програми, БНТ подава в началото на 1999 г. документи за лицензирането им.

Едва след като държавата „урежда“ частната инициатива (на 20.01.2000 г. назначената от министър-председателя комисия предоставя честотата на „Ефир 2“¹⁶) и на 1 юни 2000 г. стартира търговската национална програма bTV на оператора „Болкан Нюз Корпорейшън“ ЕАД законодателният пропуск е отстранен. Същата година нормата на чл.105, ал.3 от ЗРТ е допълнена така: „Българското национално радио и Българската национална телевизия осъществяват радио- и телевизионна дейност като национални обществени оператори въз основа на лицензии, издадени от по реда на този закон. Българското национално радио и Българската национална телевизия се лицензират за далекосъобщителна дейност по реда на Закона за далекосъобщенията без търг или конкурс (к. м. – б. а.)“.

3.3. Държавна политика спрямо регионалните програми на БНТ в аналоговата ера (2001 – 2012 г.)

След като има гарантирана възможност регионалните й програми да съществуват законно БНТ подава отново в началото на 2001 г. същите документи за лицензиране на териториалните си поделения, поради „изчезването“ на подадените през 1999 г. документи по пътя между Националния съвет за радио и телевизия и Държавната комисия за далекосъобщения. От 19 юли 2001 г. медията е лицензиран регионален телевизионен оператор за регионалните си програми "Пирин", "Море", "Пловдив" и "Север"¹⁷.

Програмите на обществения телевизионен оператор БНТ Пирин, БНТ Море, БНТ Пловдив, БНТ Север, излъчвани от регионалните телевизионни центрове в Благоевград, Варна, Пловдив и Русе, са с политематичен профил. Те се излъчват на територията на България в границите, определени от БНТ, и в съответствие с лицензите за телевизионна дейност. Безплатни са като услуга, тъй като за тяхното приемане не се налага заплащането на абонаментна такса. Регионалните програми се разпространяват в технически смисъл в некодиран вид, наземно. Всяка една от регионалните програми има определени социални белези, които я отличават, с оглед демографските, икономическите и културни особености на съответния регион¹⁸.

а) Програма „БНТ Пирин“¹⁹

БНТ придобива индивидуален лиценз за телевизионна дейност № 300-00371/12.07.2001 г. за своята програма, създавана и разпространявана от Регионалния телевизионен център в Благоевград. Програмните особености на телевизионната програма „БНТ Пирин“ са следните:

Новини – не по-малко от 12 % от дневното програмно време. Обществената телевизия се задължава не по-малко от 16 % от общото програмно време на новините да бъдат посветени на новини с регионална тематика. Лицензът на БНТ относно общия обем новини в програмната схема е изменен с решение № 186/21.10.2008 г. на Съвета за електронни медии. До 21.10.2008 г. общественият оператор е длъжен да излъчва 22 % от дневното си програмно време новини. В отчета на БНТ за периода юни 2007 г. – март 2008 г. е посочено, че регионалната програма съдържа 17% новини, с което обществената медия не изпълнява функциите си по лиценз.

Актуални предавания – не по-малко от 8.13 % от седмичното програмно време,

¹⁶ http://www.kultura.bg/media/my_html/2114/murdoc.htm.

¹⁷ <http://bnt.bg/bg/about/about/13>.

¹⁸ **Николова, Р.** Административноправно положение на обществените електронни медии в България. Университетско издателство „Неофит Рилски“, Благоевград, 2009 г., с. 113 – 148.

¹⁹ Програмата носи това наименование от 5.08.2008 г.

като БНТ се задължава не по-малко от 8.13 % от седмичното програмно време да бъде предназначено за актуални предавания с регионална тематика. В отчета за дейността в периода 2007 – 2008 г. на БНТ е посочено, че медията преизпълнява този параметър – 9.2%²⁰. Предавания с подобна тематика са “Делови дневник”; “Врати”; “Общината”; “Избери здравето”; “Евроспектър”; “Дело”; “Ракурси”; “Между събитията”; “ТВ консултант”; “ТВ компас”; Повикани срещи”; “В обектива”; “В наше село”; “Развързката”.

Образователни предавания – не по-малко от 9.52 % от седмичното програмно време. Последният отчет за дейността на БНТ показва, че това програмно изискване се спазва и медията преизпълнява условието на лиценза си (14%)²¹.

Културни, научни, религиозни и други предавания – не по-малко от 11.58 % от седмичното програмно време. В отчета на БНТ за юни 2007 г. – март 2008 г. е посочено, че регионалната програма съдържа 14.2 % новини, с което общественият оператор изпълнява ангажиментите си по лиценз²². В тази категория предавания на РТВЦ – Благоевград попадат: “Изкуството да живеем”; “Тук и сега”; “Повикани срещи”; “Фолклорен магазин”; “Музикална везеница”; “Тв календар”.

Детски и младежки предавания – не по-малко от 11.1 % от седмичното програмно време. В отчета на БНТ за юни 2007 г. – март 2008 г. е посочено, че регионалната програма съдържа 15.2 % детски и младежки предавания, с което обществения оператор изпълнява ангажиментите си по лиценз²³. Предавания с подобна тематика в програмната схема на “БНТ Пирин” са: “Детски свят”; “ТВ семейство”; “По пътя”.

Предавания, подпомагащи интеграцията на групи в неравностойно положение и на рискови групи – не по-малко от 1.78 % от месечното програмно време. Според отчета на БНТ в периода 2007 – 2008 г. тази програмна позиция възлиза на 3.4%, с което медията преизпълнява почти двойно своите ангажименти²⁴. В тази категория предавания на РТВЦ – Благоевград попадат: “Съдби човешки”; “Различните”; “Дело”.

Европейска и българска продукция – не по-малко от 70 %, в съответствие с разпоредбата на чл. 10, ал. 2 от ЗРТ.

Собствена продукция – не по-малко от 50 % от общото годишно програмно време.

Предавания на независими продуценти – не по-малко от 10 % и в съответствие с разпоредбата на чл. 1, ал. 3 от ЗРТ.

Допълнителни програмни характеристики са идентични и за 4-те регионални телевизионни програми на БНТ:

- предвиденият висок процент предавания, отразяващи достиженията и проблемите на българската култура на регионално равнище;
- предвидената възможност за реализация на единна интегрална програмна схема с другите регионални телевизионни центрове на БНТ.

Телевизионната програма “БНТ Пирин” съдържа оригинална продукция - регионални новини, документални, образователни, културни и развлекателни

²⁰ Виж Отчет за дейността на Българската национална телевизия за периода юни 2007 –март 2008 г. и искане вх. № 027-108-10/17.10.2008 г. за изменение на индивидуален лиценз за телевизионна дейност № 300 – 00371/12.07.2001 г.

²¹ Отчет за дейността на Българската национална телевизия за периода юни 2007 –март 2008 г.

²² Отчет за дейността на Българската национална телевизия за периода юни 2007 –март 2008 г. Виж искане вх. № 027-108-10/17.10.2008 г. за изменение на индивидуален лиценз за телевизионна дейност № 300 – 00371/12.07.2001 г.

²³ Виж Отчет за дейността на Българската национална телевизия за периода юни 2007 –март 2008 г. и искане вх. № 027-108-10/17.10.2008 г. за изменение на индивидуален лиценз за телевизионна дейност № 300 – 00371/12.07.2001 г.

²⁴ Данните са от Отчет за дейността на Българската национална телевизия за периода юни 2007 –март 2008 г. и искане вх. № 027-108-10/17.10.2008 г. за изменение на индивидуален лиценз за телевизионна дейност № 300 – 00371/12.07.2001 г.

предавания РТВЦ – Благоевград участва в програмната схема на БНТ 1 и БНТ САТ на обществената медия със самостоятелни фолклорни предавания, като "Бисери от Македония", "От песен в песен", документални и художествени филми.

Лицензът предвижда разпространение на територията на областите Благоевград и Кюстендил.

б) Програма "БНТ Море"²⁵

Административноправните характеристики на програма "БНТ Море"²⁶ са следните:

Новини – не по-малко от 12 % от дневното програмно време²⁷, от които поне 12.5 % от общото програмно време на новините да бъде предназначено за новини с регионална тематика. До 21.10.2008 г. общественият оператор е бил длъжен да излъчва 20 % от дневното си програмно време новини.

Актуални предавания – не по-малко от 5.5 % от седмичното програмно време. Лицензираният се задължава не по-малко от 6.35 % от седмичното програмно време да бъде за актуални предавания с регионална тематика²⁸. Предавания с подобна тематика в програмната схема на "БНТ Море" са: "Вечерно море"; "Теми от деня"; "Седмицата"; "Спорт МОРЕ".

Образователни предавания – не по-малко от 4.76 % от седмичното програмно време²⁹. Предавания с подобна тематика в програмната схема на "БНТ Море" са: "На училище"; "Доктор"; "Език мой"; "Ентер".

Културни, научни, религиозни и други предавания – не по-малко от 41.28 % от седмичното програмно време³⁰. Предавания с подобна тематика в програмната схема на "БНТ Море" са: "По брега"; "Паметта ни"; "Път към храма"; "Гласовете на рока"; "Извори".

Детски и младежки предавания – не по-малко от 9.72 % от седмичното програмно време³¹.

Предавания, подпомагащи интеграцията на групи в неравностойно положение и на рискови групи – не по-малко от 4.8 % от месечното програмно време.

Предавания, предназначени за български граждани, за които българският език не е майчин – не по-малко от 2.3 % от годишното програмно време.

Европейска и българска продукция - не по-малко от 50.2 %, в съответствие с разпоредбата на чл. 10, ал. 2 на ЗРТ.

Собствена продукция – не по-малко от 49.8 % от общото годишно програмно време.

Предавания на независими продуценти – не по-малко от 10 % и в съответствие с разпоредбата на чл.10, ал. 3 от ЗРТ.

Поделението на БНТ излъчва регионални новини и публицистични, културни, образователни предавания – собствена продукция. РТВЦ – Варна осъществява програмен обмен с останалите регионални телевизионни центрове на БНТ.

²⁵ Програмата носи това наименование от 5.08.2008 г.

²⁶ Индивидуален лиценз за телевизионна дейност на БНТ № 300-00368/12.07.2001 г.

²⁷ Индивидуален лиценз на БНТ относно общия обем новини в програмната схема е изменена с решение № 183/21.10.2008 г. на Съвета за електронни медии.

²⁸ Виж искане вх. № 027-108-07/17.10.2008 г. за изменение на индивидуален лиценз за телевизионна дейност № 300 – 00368/12.07.2001 г.

²⁹ Виж искане вх. № 027-108-07/17.10.2008 г. за изменение на индивидуален лиценз за телевизионна дейност № 300 – 00368/12.07.2001 г.

³⁰ Виж искане вх. № 027-108-07/17.10.2008 г. за изменение на индивидуален лиценз за телевизионна дейност № 300 – 00368/12.07.2001 г.

³¹ Предаване с подобна тематика в програмната схема на "БНТ Море" е "Тихо". Вж искане вх. № 027-108-07/17.10.2008 г. за изменение на индивидуален лиценз за телевизионна дейност № 300 – 00368/12.07.2001 г.

Развлекателната част от програмата е запълнена от филми и концертни изпълнения. РТВЦ-Варна отразява за БНТ 1 и БНТ САТ, както и за международния обмен прояви като "Балетен конкурс", ММФ "Варненско лято" и многобройни световни и европейски спортни форуми.

Лицензът за телевизионна дейност предвижда разпространение на територията на областите Варна, Бургас и Добрич.

в) "БНТ Пловдив"³²

Административноправните характеристики на програма "БНТ Пловдив"³³ са следните:

Новини – не по-малко от 12 % от дневното програмно време³⁴. Лицензираният се задължава не по-малко от 16 % от общото програмно време на новините да бъде за новини с регионална тематика.

Актуални предавания – не по-малко от 12 % от седмичното програмно време, като лицензираният се задължава не по-малко от 10 % от седмичното програмно време да бъде за актуални предавания с регионална тематика³⁵. Предавания с тази жанрова тематика са "Вечерен магазин", "Стадион", "Еко", "100%", "Местно време".

Образователни предавания – не по-малко от 10 % от седмичното програмно време³⁶. В рамките на този параметър на лиценза попадат информационно-образователна рубрика, информационна рубрика за селските стопани и информационна здравна рубрика.

Културни, научни, религиозни и други предавания – не по-малко от 21.6 % от седмичното програмно време³⁷. Предавания с подобна тематика в програмната схема на "БНТ Пловдив" са: "Арт клуб, канал Пловдив", "Духовна обител", "Знаете ли, че ...", "Плетеница".

Детски и младежки предавания – не по-малко от 12 % от седмичното програмно време³⁸. Предаване с подобна тематика в програмната схема на "БНТ Пловдив" е "Бързи, смели, сръчни".

Предавания, подпомагащи интеграцията на групи в неравностойно положение и на рискови групи – не по-малко от 6.7 % от месечното програмно време.

Предавания, предназначени за български граждани, за които българският език не е майчин – не по-малко от 5 % от годишното програмно време.

Европейска и българска продукция – не по-малко от 70 %, в съответствие с разпоредбата на чл. 10, ал. 2 от ЗРТ.

Собствена продукция – не по-малко от 50 % от общото годишно програмно време.

Предавания на независими продуценти – не по-малко от 10 % и в съответствие с разпоредбата на чл. 10, ал. 3 от ЗРТ.

Регионалната програма БНТ Пловдив излъчва местни новини, множество

³² Програмата носи това наименование от 5.08.2008 г. Тя е лицензирана през 2001 г. под наименованието "Телевизионна програма Пловдив".

³³ Индивидуален лиценз за телевизионна дейност на БНТ № 300-00370/ 12.07.2001 г.

³⁴ Индивидуалният лиценз на БНТ относно общия обем новини в програмната схема е изменена с решение № 185/21.10.2008 г. на Съвета за електронни медии. До 21.10.2008 г. общественият оператор е бил длъжен да излъчва 23 % от дневното си програмно време новини.

³⁵ Виж искане вх. № 027-108-08/17.10.2008 г. за изменение на индивидуален лиценз за телевизионна дейност № 300 – 00370/12.07.2001 г.

³⁶ Виж искане вх. № 027-108-08/17.10.2008 г. за изменение на индивидуален лиценз за телевизионна дейност № 300 – 00370/12.07.2001 г.

³⁷ Виж искане вх. № 027-108-08/17.10.2008 г. за изменение на индивидуален лиценз за телевизионна дейност № 300 – 00370/12.07.2001 г.

³⁸ Виж искане вх. № 027-108-08/17.10.2008 г. за изменение на индивидуален лиценз за телевизионна дейност № 300 – 00370/12.07.2001 г.

актуално-публицистични, културни и образователни предавания. Международният телевизионен фестивал "Златната ракла" ежегодно се организира от БНТ, осъществява и популяризира със съдействието на РТВЦ-Пловдив.

Лицензът за телевизионна дейност предвижда разпространение на територията на областите Пловдив, Смолян, Кърджали, Хасково, Стара Загора и Пазарджик.

г) Програма "БНТ Север"³⁹

Програмните характеристики на "БНТ Север"⁴⁰ предвиждат следните параметри на редакционното съдържание:

Новини – не по-малко от 12 % от дневното програмно време⁴¹, като не по-малко от 16 % от общото програмно време новини да бъде предназначено за новини с регионална тематика⁴². До 21.10.2008 г. общественият оператор е бил длъжен да излъчва 20.4 % от дневното си програмно време новини. В отчета си през 2005 г. относно изпълнението на ангажиментите на оператора по лиценз е посочено, че РТВЦ – Русе излъчва 16.7%, от което става ясно, че общественият оператор не изпълнява изискванията на индивидуалния административен акт⁴³. В отчета за дейността на обществената организация през 2007 – 2008 г. е указано, че медията е намалила още повече своите параметри (13.6%), като идентична е стойността и на регионалните новини, което също свидетелства за неизпълнение на лицензионните условия.

Актуални предавания – не по-малко от 23.2 % от седмичното програмно време⁴⁴. Предавания с тази жанрова тематика са "Седмичната", "Спортен калейдоскоп", "Тема на деня", "Репортер", "Бизнес навигатор", "Параграф", "Реката", "Агросвят". Лицензираният се задължава не по-малко от 18 % от седмичното програмно време да бъде за актуални предавания с регионална тематика. В отчета през 2005 г. относно изпълнението на ангажиментите на оператора по лиценз е посочено, че РТВЦ – Русе излъчва 21.4%, което показва неизпълнение на изискванията на индивидуалния административен акт. В отчета за дейността през 2007 – 2008 г. е указано, че медията е намалила още повече своите параметри (21.38%).

Образователни предавания – не по-малко от 5 % от седмичното програмно време⁴⁵. Предавания с тази жанрова тематика са "Здраве за всички", "Школа за потребители", "Часът на ветеринаря", "Старите фамилии", "Лутурки", "Архитектурно наследство". В отчета си през 2005 г. относно изпълнението на ангажиментите на оператора по лиценз е посочено, че РТВЦ – Русе излъчва 5.4%, с което показва, че изпълнява изискванията на индивидуалния административен акт. В отчета за дейността през 2007 – 2008 г. е предоставена информация, че медията спазва лицензионните параметри (5.83%).

Културни, научни, религиозни и други предавания – не по-малко от 39.3 % от седмичното програмно време. Предавания с тази жанрова тематика са "Клуб "Култура", "Подиум", "Един е Бог", "Гласовете на рока". Предавания с тази жанрова тематика са

³⁹ Програмата носи това наименование от 5.08.2008 г.

⁴⁰ Индивидуален лиценз за телевизионна дейност на БНТ № 300-00369/ 12.07.2001 г.

⁴¹ Индивидуален лиценз на БНТ относно общия обем новини в програмната схема е изменен с решение № 184/21.10.2008 г. на Съвета за електронни медии.

⁴² Отчет за дейността на Българската национална телевизия за периода юни 2007 – март 2008 г.

⁴³ Отчет за програмната дейност, технологичното обновление и финансовото състояние на БНТ в периода 1.07.2005 г. – 31.12.2005 г.

⁴⁴ Виж искане вх. № 027-108-09/17.10.2008 г. за изменение на индивидуален лиценз за телевизионна дейност № 300 – 00369/12.07.2001 г.

⁴⁵ Виж искане вх. № 027-108-09/17.10.2008 г. за изменение на индивидуален лиценз за телевизионна дейност № 300 – 00369/12.07.2001 г.

“Клуб “Култура”, “Подиум”, “Един е Бог”, “Гласовете на рока”⁴⁶. В отчета през 2005 г. относно изпълнението на ангажиментите на оператора по лиценз е заявено, че РТВЦ – Русе излъчва 39.5%, с което леко надвишава изискванията на индивидуалния административен акт. В отчета за дейността през 2007 – 2008 г. е предоставена информация, че медията достига следните лицензионни параметри в тази категория (31.1%), което бележи спад в стойностите и показва неизпълнение на лицензионните изисквания⁴⁷.

Детски и младежки предавания – не по-малко от 8.6 % от седмичното програмно време. В отчета си през 2005 г. относно изпълнението на ангажиментите на оператора по лиценз е посочено, че РТВЦ – Русе излъчва 8.9%, с което леко надвишава изискванията на индивидуалния административен акт. В отчета за дейността през 2007 – 2008 г. е предоставена информация, че медията не спазва лицензионните параметри (7.77%). Тя бележи спад в стойностите и не изпълнява лицензионните изисквания.

Регионалната програма съдържа местни новини, собствени публицистични, образователни, културни и развлекателни предавания: “Бизнес навигатор”, “Север информира” – регионални новини; “Спортен калейдоскоп”; “Здраве за всички”; “За 7 милиарда евро”; “Параграф”; “Седмицата” – коментарен обзор; “Ентер” – образователно предаване; “РТВЦ Русе представя: ...” и други.

РТВЦ – Русе обменя оригинална собствена продукция с останалите поделения на БНТ. РТВЦ – Русе участва активно в телевизионното филмопроизводство. Ежегодно РТВЦ – Русе отразява за БНТ 1, БНТ САТ и чуждестранния обмен Международния фестивал “Мартенски музикални дни”. Лицензът за телевизионна дейност предвижда разпространение на територията на областите Русе, Силистра, Разград, Търговище, Габрово и Велико Търново.

През 2007 г. в Закона за радиото и телевизията е въведена нова разпоредба: „Българската национална телевизия и Българското национално радио предоставят безвъзмездно националните и регионалните си програми на предприятия, осъществяващи електронни съобщения чрез кабелни електронни съобщителни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми, както и за спътниково и наземно цифрово радиоразпръскване.” (чл.44, ал.5). Тя има за задача да улесни разпространението на регионалните програми на БНТ.

3.4. Регионалният телевизионен център в София на БНТ или казусът с отнетата честота от „ТВ Европа”

„От заявление, изпратено в понеделник сутринта (3 юли 2006 г. – б. а.) до СЕМ, става ясно, че държавната телевизия проявява интерес за “осъществяване на телевизионна дейност на свободна регионална честота за град София и София-област”. БНТ не закъсня да се мотивира и с писмо до медиите - “подобен интерес е продиктуван от необходимостта на територията на София да работи обществен телевизионна програма, ориентиран към проблемите на столицата”. Сред аргументите е и фактът, че БНР като обществен оператор също е кандидатствало за честота на територията на София и я е получило”⁴⁸.

„На 20 септември изтича двуседмичният срок, който медийният регулатор определи на обществената телевизия да представи идеята си за градски канал. От

⁴⁶ Искане вх. № 027-108-09/17.10.2008 г. за изменение на индивидуален лиценз за телевизионна дейност № 300 – 00369/12.07.2001 г.

⁴⁷ Отчет за програмната дейност, технологичното обновление и финансовото състояние на БНТ в периода 1.07.2005 г. – 31.12.2005 г. и Отчет за дейността на Българската национална телевизия за периода юни 2007 – март 2008 г.

⁴⁸ Антонова, В. Войната за лицензи ще е жестока. Защо в преразпределянето на софийския ефир участва и БНТ!? В. „Капитал”, 7.07.2006 г.
http://www.capital.bg/biznes/media_i_reklama/2006/07/07/271026_voinata_za_licenzi_shte_e_jestoka/.

това, дали СЕМ ще одобри програмното му съдържание, зависи дали в столицата ще има три или четири ефирни телевизии. В момента свободните честоти в София са четири. На тях с временни лицензи работят GTV, CTN, "7 дни" и TV2. Кандидатите за нови ТВ лицензи обаче са доста повече - "Телевизия Седем дни", "Диема", "Би Би Ти", "ТВ Европа", "ТВ 7", "Виталис ТВ", "Бусет", "Ева ТВ" и "Хот ТВ". По закон като държавна медия БНТ има право да получи честота без конкурс.

От БНТ обясняват интереса си към софийската честота с това, че столицата има нужда от обществен канал, който да е ориентиран към проблемите на града. "На практика регионалните ТВ центрове на БНТ в Пловдив, Варна, Русе и Благоевград изпълняват тази функция със своите регионални програми, докато в столицата липсват специализирани програми, които да работят за общинските проблеми, сигурността, социалната и културната политика на милионния град", твърдят от "Сан Стефано"⁴⁹.

Цитираните журналистически публикации свидетелстват за намеренията на медийния регулаторен орган да реализира държавната политика в областта на телевизионното излъчване на регионални програми, както предвижда Законът за радиото и телевизията. Ръководството на Българската национална телевизия така и не предоставя необходимите документи за лицензирането на регионалната програма през 2006 г.

На 26.05.2009 г. Комисията за регулиране на съобщенията приема 100 решения, с които предоставя аналогови телевизионни честоти с местен обхват на избрани медийни играчи⁵⁰. При обявяване на процедурата КРС е получила искане за радиочестотен спектър от Българската национална телевизия (БНТ) с вх. № 12-01-3225/26.05.2009 г. за стартирането на регионална програма за град София. По време на самата процедура една от честотите в София град (43 канал) не е предоставена на класирания на второ място кандидат „Телевизия Европа“ АД. Решенията на КРС от 26.05.2009 г. са в навечерието на изборите за представители от България в Европейския парламент. Единият от съдружниците в дружеството е Емил Стоянов – кандидат от ГЕРБ за евродепутат и брат на президента Петър Стоянов (1997 – 2002). Очевидно политическият характер на решението за ефира на столицата е въплътен в непредоставянето на честота. Медията даже не е уведомена за приключването на процедурата. Кандидатът обжалва, но Върховният административен съд отхвърля жалбите му⁵¹.

«Телевизия Европа» АД сезира Европейската комисия за нарушения на Общностното право. Европейската комисия обръща внимание върху предоставянето на аналогов радиочестотен спектър в Софийска област и съответствието му с член 4 от Директивата относно конкуренцията, както и с член 5, параграф 2 и с член 7, параграф 3 от Директивата за разрешение през 2009 г. за предоставянето на временни права за ползване на спектър за осъществяване на електронни съобщения чрез електронни съобщителни мрежи за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали по § 5, ал. 2 от ПЗР на ЗЕС.

В отговора си от 13.09.2010 г. българските органи подчертават особения характер на конкурсната процедура, установен с чл. 5, ал. 2 от ПЗР с оглед на това, че „КРС не може да провежда конкурс за издаване на разрешения за наземно аналогово

⁴⁹ БНТ представя днес софийската си програма. В. „Cera“, 20.09.2006 г.
<http://www.segabg.com/article.php?issueid=2419§ionid=24&id=0002403>.

⁵⁰ **Николова, Р.** Аналогово телевизионно излъчване – от параграф в параграф. – сп. „Общество и право“, 2012 г. № 5, с. 54 – 62.

⁵¹ Виж Решение № 13019 от 4.11.2009 г. по адм.д. № 9647 от 2009 г. на Върховния административен съд, Седмо отделение, потвърдено от Решение № 2325 от 22.02.2010 г. по адм.д. № 15536 от 2009 г. на Върховния административен съд, Петчленен състав, II колегия. Решение № 6316 от 13.05.2010 г. по адм. д. № 15536 от 2009 г. на Върховния административен съд, Петчленен състав, II колегия, с което се отхвърля молбата за допълване на решение от 22.02.2010 г. по адм.д. № 15536/2009 г.

радиоразпръскване, тъй като този орган не притежава тази компетенция". Според Европейската комисия дали горепосочената процедура е особена или не обаче не е от значение, тъй като това очевидно е вътрешен правен проблем за конституционосъобразност.

Относно задълженията на България да спазва изискванията на член 4 от Директивата относно конкуренцията и на член 5, параграф 2 и член 7, параграф 3 от Директивата за разрешение за предоставяне на въпросния спектър за радиоразпръскване въз основа на прозрачни критерии, Комисията изразява безпокойство, че България е нарушила задължението за прозрачност съгласно горепосочените директиви.

Изключването на един честотен канал за София (канал 43) от процедурата поражда безпокойство от страна на Европейската комисия. Както е предвидено в Правилата, честотите от радиочестотния спектър, за които могат да се подават заявления, са били публикувани на интернет-страницата на КРС. Критериите за възлагане са приложени за всяко населено място, за което е имало налични аналогови честоти.

По тази причина прозрачността по отношение на броя на наличните честоти за всяко населено място изглежда важна за кандидатите, за да определят те стратегията си на кандидатстване. Проблемът с прозрачността при телевизионното аналогово лицензиране се появява през 2009 г. по подобие на радиолицензирането през 2001 г.⁵²

В съответствие с изискванията на §10 от заключителните разпоредби на Правилата, КРС обявява на своята интернет-страница наличието на 101 честоти. На 26 май 2009 г. КРС отдава обаче само 100 честоти. Причините за невъзлагането на 101-та честота не са публично оповестени.

Изключването вероятно би могло да окаже голямо влияние върху резултата от конкурсната процедура, тъй като разумно информираните и полагащи нормална грижа оференти биха могли основателно да очакват достигането на прага от 50 % покритие чрез получаването на един от двете честоти за София – най-населената област в България — и съобразно с това да изготвят стратегията си за кандидатстване. Ако знаеха предварително, че само една честота е налична в София, те биха могли да кандидатстват за честоти в някои от другите 57 населени места, за които има наличен спектър.

Поради тази причина предварителното мнение на Европейската комисия е, че изключването на една от честотите на радиочестотния спектър за София по време на процедурата, без кандидатите да бъдат уведомени за това, би могло да представлява нарушение на изискването на член 5, параграф 2 от Директивата за разрешение, за предоставяне на радиочестоти за електронни съобщителни услуги въз основа на прозрачни критерии.

Запитани по този въпрос от Европейската комисия с писмо от 29 юли 2010 г., българските органи потвърждават, че КРС първоначално е включила две честоти за София в процедурата по възлагане на спектър за аналогово радиоразпръскване. Те обясняват, че след процедурата КРС е получила искане за радиочестотен спектър от Българската национална телевизия (БНТ) с вх. № 12-01-3225/26.05.2009 г. за стартирането на регионална програма за град София. Те допълват, че още през юли 2006 г. БНТ е заявила пред СЕМ за своя интерес да стартира такава регионална програма за София. Поради това на 26 май 2009 г. КРС е запазила останалата честота от спектъра в София за нуждите на БНТ.

«Едва в началото на 2010 г., телевизията приема решение да кандидатства за него, и то след неколнократни "напомнания" от КРС. После пък е изтърван крайният срок за новата регионална програма – 1 февруари 2011 г. Телевизията иска от СЕМ отсрочка до август»⁵³. Заявление с вх. № 35-00-1/09.04.2010 г., допълнено с писмо от

⁵² Решение № 7551/26.07.2002 г. ВАС – Петчленен състав по адм. дело № 2486/2002 г.

⁵³ **Метанов. С.** Похитителите на изчезналия ефир. В. „Труд“, 14.03.2011 г.
<http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=816168>.

10.05.2010 г., съдържа искане за издаване на индивидуален програмен лиценз за телевизионна дейност за създаване на регионална програма "БНТ София", която да бъде разпространявана чрез електронна съобщителна мрежа за наземно аналогово радиоразпръскване. Аргументите на СЕМ за постановяване на решението са следните:

«Законът за радиото и телевизията предвижда задължение за БНТ да създава национални и регионални програми. На основание чл. 49, ал.3 от ЗРТ Управителният съвет на медията, на свое заседание, проведено на 08.04.2010 г., е утвърдил концепцията за създаване на регионална телевизионна програма за област София – град, с наименование - БНТ София, която да бъде разпространявана чрез наземно аналогово радиоразпръскване.

Съветът за електронни медии, действайки в условията на обвързана компетентност, като взе предвид, че БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА ТЕЛЕВИЗИЯ е национален обществен телевизионен оператор, законът въвежда облекчен режим за издаване на лицензи за телевизионна дейност на БНТ (чл. 105, ал.3 от ЗРТ), както и гарантира разпространението на програмите ѝ на цялата територия на страната (чл. 44, ал. 2 от ЗРТ), счита че не са налице пречки да бъде издадена лицензия за осъществяване на телевизионна дейност – създаване на регионална програма за разпространение чрез електронна съобщителна мрежа за наземно аналогово радиоразпръскване»⁵⁴.

В обясненията си до Брюксел българските власти твърдят, че СЕМ е имал това право на основание чл. 44, ал. 2 от ЗРТ, в който се посочва, че „държавата взема необходимите мерки за гарантиране разпространението на програмите на БНР [Българското национално радио] и БНТ на цялата територия на страната при осъществяване на политиката в областта на електронните съобщения", и допълват: „необходимо е да се подчертае, че предоставянето на ресурс на националните обществени оператори почива на много ясно формулирани императивни разпоредби от ЗРТ и ЗЕС, като, както бе отбелязано по-горе, държавата, в лицето на съответните компетентни институции (в случая СЕМ и КРС), следва да вземе необходимите мерки, за да гарантира разпространението на програмите на БНТ и БНР".

Разпоредбата на чл. 5, параграф 2 от Директивата за разрешение признава правото на държавите-членки да приемат специфични критерии и процедури за предоставяне на права на ползване на радиочестоти на доставчиците на услуги за предоставяна радио- или телевизионно съдържание „с оглед постигане на цели от общ интерес съгласно правото на Общността".

Възможността, предоставена на държавите-членки с член 5, параграф 2 от Директивата за разрешение, да приемат специфични процедури за предоставяне на права за ползване на радиочестотния спектър на доставчици на програми от обществен интерес позволява на държавите-членки да прилагат различни правила за предоставяне на радиочестотния спектър в зависимост от планираното му използване. Редно е да се подчертае, че съгласно член 5, параграф 2 от Директивата за разрешение, това трябва да се осъществява в съответствие с изискванията на правото на Европейския съюз, които включват общия принцип на прозрачност⁵⁵.

В настоящия случай, изключването на едната честота за София в хода на процедурата за възлагане на спектър за аналогово радиоразпръскване през 2009 г. без уведомление изглежда е направено при неспазване на принципа на прозрачност.

Поради тези причини съответните радиочестоти изглежда са били предоставени в нарушение на член 5, параграф 2 от Директивата за разрешение".

Лицензът за честотата в столицата се издава за създаване на програма с наименование "БНТ София", с общ/ политематичен профил, регионален обхват на разпространение – за територията на област София – град. Дневната продължителност на програмата е, както следва: до 30.09.2011 г. – 8 часа; до

⁵⁴ Решение № 251 от 21.05.2010 г. на СЕМ.<http://www.cem.bg/cat.php?id=72&y=2010&m=5&p=2>.

⁵⁵ Case C-260/04 Commission v. Italy, judgment of 13 September 2007, paragraph. 25. See, by analogy, Case C 380/05, paragraph 125.

20.09.2012 г. – 12 часа и след 30.09.2012 г. – 16 часа. Началната дата на разпространение на програмата е 01.02.2011 г. Лицензът е за срок до окончателно приключване на аналоговото радиоразпръскване на територията на област София – град⁵⁶. В същия ден е издаден лиценз за разпространение на програмата цифрово⁵⁷. Издаването на разрешителното за регионалната програма на обществената телевизия е съпътствано от издаването на лицензи за националните програми на частните телевизии⁵⁸.

Със заявление с вх. № 35-00-1(10)/ 28.07.2011 г. Българската национална телевизия отправя искане за изменение на индивидуалния лиценз за телевизионна дейност № 051/10.06.2010 г. Изменението касае началната дата на разпространение на програмата, която съгласно т. 1.7 от лиценза е 1 август 2011 г. БНТ заявява отлагане на разпространението с пет месеца – 1 януари 2012 г. Към заявлението е приложено решение на УС на БНТ. Искането е удовлетворено⁵⁹.

Заплашено от тежки санкции от страна на Европейската комисия, в края на 2011 г. българското правителство внесе в Народното събрание изменение на Закона за електронните съобщения⁶⁰. Нормата на § 214 от ПЗР на ЗЕС⁶¹ оправомощава изрично КРС да предостави честотата в София, като я отнеме от обществената телевизия, започнала да излъчва на нея регионалната си програма за столицата БНТ2: «214. (1) Комисията довършва процедурата, проведена по реда, определен в правилата по § 5, ал. 3 от преходните и заключителните разпоредби, като издава разрешение за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър, **който е бил обявен за свободен, но не е бил предоставен по реда, определен в правилата**. Комисията издава разрешението на кандидата, който е имал правото да го получи поради най-добри показатели от всички лица, подали заявление за издаване на разрешение за същия ограничен ресурс.

(2) Комисията издава разрешението по ал. 1 в едномесечен срок от влизането в сила на този закон със срок за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър, не по-дълъг от срока, за който са издадени разрешенията на основание § 5, ал. 2 и 3 от преходните и заключителните разпоредби».

На въпросната честота БНТ е заявила желание да излъчва регионалната си програма «БНТ2», считано от 1.01.2012 г. «В рамките на БНТ 2 стартира и регионалната програма БНТ София, като в самото начало столичани имат свои новини в 19:30 часа, а на следващите етапи и свои документални, дискуссионни и публицистични предавания ... Регионалната програма за столицата се излъчва на основание на индивидуален програмен лиценз № ЛРР-01-3-005-02 (предишен № 03-008/10.06.2010 г.). От 16 октомври 2011 г. до 10 януари 2012 г. програмата се излъчва ефирно за София на 43-ти канал»⁶².

Хаосът в законодателния процес и правоприлагането от страна на телекомуникационния регулатор водят до друг резултат. В свое Решение № 1 от 4.01.2012 г. Съветът за електронни медии прекратява лиценза за излъчване на територията на гр. София на регионална програма «БНТ2» със следните мотиви: «За пълнота на изложението следва да се отбележи, че на свое заседание, проведено на 6.12.2011 г. СЕМ е обсъдил мотивите на Управителния съвет на БНТ, обуславящи решението за прекратяване :

- откритата процедура в ЕК по повод механизма за предоставяне на ограничен ресурс от радиочестотния спектър за град София и писмото в този смисъл на МТИТС;

⁵⁶ Решение № 251 от 21.05.2010 г. на СЕМ. <http://www.cem.bg/cat.php?id=72&y=2010&m=5&p=2>.

⁵⁷ Решение № 252 от 21.05.2010 г. на СЕМ.

⁵⁸ **Nikolova, R.** Terrestrial Digital Licensing. Strasbourg. IRIS 2010-7:1/10.

<http://merlin.obs.coe.int/iris/2010/7/article10.en.html>.

⁵⁹ Решение № 156 от 2.08.2011 г. на СЕМ. <http://www.cem.bg/cat.php?id=72&y=2011&m=8>.

⁶⁰ **Nikolova, R.** Telecommunications Regulator Finally Submits an Air to TV Evropa in the City of Sofia. Strasbourg. IRIS 2012-4:1/12. <http://merlin.obs.coe.int/iris/2012/4/article12.en.html>.

⁶¹ ДВ, бр. 105 от 29.12.2012 г., в сила от същата дата.

⁶² <http://www.predavatel.com/bg/tv/bnt2>.

- необходимостта от предприемане от страна на държавата България на мерки по отношение на откритата процедура в ЕК ... »⁶³.

В свое Становище от 17.01.2012 г.⁶⁴ отново дава положително мнение, както и на 26.05.2009 г., че «Телевизия Европа» АД отговаря на изискванията на чл.5, т.1 от Правилата за реда за издаване на разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър за осъществяване на електронни съобщения чрез електронни съобщителни мрежи за наземно аналогово радиоразпръскване на телевизионни сигнали.

С Решение № 143 от 26.01.2012 г. след непосредствената намеса на Брюксел КРС предоставя на «Телевизия Европа» АД честотата на канал 43. Аргументите за това са: «С най-добри показатели по отношение на заявления за територията на град София 43 канал е «Телевизия Европа» АД»⁶⁵.

На 5.03.2013 г. БНТ подава заявление за прекратяване действието на индивидуалния програмен лиценз за доставяне на аудио-визуална медийна услуга с наименование „БНТ София“, с регионален териториален обхват – област София град, предназначена за разпространение чрез мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване⁶⁶.

Инспирираният конфликт между частния и обществения интерес в столичния аналогов ефир завършва в полза на частния интерес. Както винаги досега през последните повече от 15 години на медийна регулация пълната незаинтересованост на държавата от прилагането на един от най-важните принципи на държавното управление – защитата на националния интерес се проявява достатъчно ярко при осъществяването на политиката в областта на телевизионната дейност. Тази политика винаги е била в ущърб на БНТ, сякаш става дума не за националния оператор, а за най-отявлени вражески противник.

Не помага изследване на общественото мнение, представено по време на среща между членовете на Управителния съвет на БНТ и СЕМ в началото на 2011 г., на която среща е изразена следната позиция от страна на обществената телевизия: „получени са резултатите от проучването за софийския канал, което ги е изненадало, защото според това експресно проучване 76 % от софиянци заявяват, че биха искали да има регионален канал за София”⁶⁷. Очевидно предпочитанията на аудиторията не могат да надделеят над користните подбуди на българския държавен чиновник – член на телекомуникационния регулатор или на правителството, когато изготвя План за цифровизация.

3.5. Цифровизацията и регионалните програми на БНТ

Анализът на състоянието на българския телевизионен пазар през 2008 г. на наземното и кабелното телевизионно радиоразпръскване показва, че в страната се разпространяват 203 телевизионни програми, в това число наземно – 7 програми, а по кабелни и спътникови мрежи – 198 програми (198 регистрирани оператори за създаване на телевизионни програми). Четири телевизионни програми, Канал 1 на БНТ, bTV и Nova, са лицензирани за територията на цялата страна. По наземен път се разпространяват четирите регионални програми на БНТ, които се излъчват съответно от центровете в градовете: Варна, Русе, Пловдив и Благоевград.

Изготвен е План за въвеждане на наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване (DVB-T) в Република България от 2008 г., приет с решение по т. 24 от Протокол № 5 от заседанието на Министерския съвет на 31 януари 2008 г. Той включва две фази на прехода към цифрово разпространение на сигнала.

⁶³ <http://www.cem.bg/cat.php?id=72&y=2012&m=1>.

⁶⁴ <http://www.cem.bg/cat.php?id=103>.

⁶⁵ <http://www.crc.bg/decisions.php?id=1016&lang=bg>.

⁶⁶ Решение № РД-05-31 от 12.03.2013 г. на СЕМ. <http://www.cem.bg/cat.php?id=72&y=2013&m=3>.

⁶⁷ Виж т. „Разни” в Протокол № 8 от 3.02.2011 г. на Съвета за електронни медии.

Първата фаза от прехода към цифрова телевизия съобразно Плана за въвеждане на наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване (DVB-T) в Република България предвижда, че до юни 2008 г. следва да се осъществи издаване на разрешения за ползване на радиочестотен спектър на предприятия за изграждане на дванадесет регионални SFN мрежи, по три мрежи за територията на градовете Бургас, Варна, Пловдив и София. Очаква се до януари 2009 г. предприятията да започват излъчването на „островен” принцип в съответните зони на обслужване. До януари 2010 г. се очаква предприятията да осигурят пълно покритие по население за зоните на обслужване.

През Втората фаза на прехода до юли 2010 г. предстои издаване на разрешения за ползване на радиочестотен спектър на предприятия за изграждане на петнадесет регионални SFN мрежи за зони на обслужване Благоевград, Бургас, Варна, Варна-град, Видин, Кърджали, Плевен, Пловдив, Русе, Смолян, София, София-град, Стара Загора, транджа и Шумен. До януари 2011 г. предприятията трябва да започнат излъчването на „островен” принцип в съответните зони на обслужване. Декември 2012 г. е крайният срок, в който предприятията следва да осигурят покритие по население в рамките на 90-95% за зоните на обслужване.

На 17.09.2008 г. Комисията по гражданското общество и медиите на 40-то Народно събрание приема доклад относно гласуването на Законопроект за изменение и допълнение на Закона за радиото и телевизията, № 802-01-68, внесен от Министерския съвет на 3 септември 2008 г. във връзка с предстоящата цифровизация на телевизионния ефир: „В закона следва да се предвижда задължение на операторите на регионални мултиплекси да качват регионалните програми на БНТ. В предложението от вносителя текст няма пречка това да стане, **но няма и ангажимент на регионалните предприятия да го сторят**”⁶⁸. Такова задължение не възниква на практика, с което държавата не е изпълнява ангажимента си по закон да „взема необходимите мерки за гарантиране разпространението на програмите на БНР и БНТ на цялата територия на страната при осъществяване на политиката в областта на електронните съобщения” (чл.44, ал.2 от ЗРТ). Оказва се, че добрите намерения в законодателството не са изпълними в националната медийна действителност.

Законът за публичното радиоразпръскване, обн., ДВ бр.37 от 19.05.2009 г. урежда участието на държавата при осигуряване разпространението на програмите на Българската национална телевизия и на Българското национално радио на територията на Република България. Нормативният акт предвижда, че публичното радиоразпръскване на програмите на обществените оператори чрез електронни съобщителни мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване се гарантира от държавата. Той е отменен с § 90 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за радиото и телевизията (ДВ, бр. 12 от 12.02.2010 г.). Отдадено е предпочитание на частната инициатива при преноса на програмите на обществената телевизия.

В свое изявление по време на среща с представители на Министерството на транспорта, съобщенията и информационните технологии на 5.10.2010 г. във връзка с проблемите, стоящи пред цифровизацията, председателят на СЕМ изразява следната позиция относно бъдещото развитие в цифровата ера на регионалните мултиплекси, в това число и на регионалните телевизионни програми на БНТ: „Няколко причини се нареждат, които пораждаат съмнения от необходимостта да има регионален мултиплекс. Първата причина (общокултурна) е, (и това винаги е било проблем в България), че няма устойчиви, видими, с достатъчна комуникативна енергия културни прагове. Дори и да ги има, те не следват картата на местната комуникация. Може да кажем да има един добруджански, или един родопски регион и т.н, но тези прагове са доста тънки. Това си личи и от програмите.

Доколкото познава медийната среда, не може да каже, че има програми, които носят категоричния опит на някакво място и го възпроизвеждат. (Тук-там звучат

⁶⁸ <http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/173/reports/ID/1132>.

различни фолклори, но съвременният живот не се свързва с това). За да се говори за културни прагове, те трябва много по-пряко да засягат живота на хората в момента, а не само във връщане към корените⁶⁹.

Съмненията относно възможността да се изградят регионални мултиплекси, на които да се излъчват програмите и на регионалните центрове на БНТ, са допълнени от друг аргумент: „ако се говори за регионални програми, които биха могли да бъдат качени на регионалните мултиплекси, това са сега съществуващите регионални програми не само на телевизията (има се предвид БНТ – б.а.), но и телевизии, които са в големите градове (в Бургас, Варна, Пловдив, София) и да се прави мултиплекс за съществуването на една или на две регионални програми, няма как да стане това – ценово (тук просто не е налице бизнес случай)” (Анна Хаджиева).

„Георги Лозанов разказа за ... възможността от регионалните програми да се направи една национална – на принципа на прозореца, на редуването, тъй като те имат потенциалът, като бъдат обединени, за една по-пълноценна конфигурация”. Темата е закрыта на ниво правоприлагане с изявлението: „това е залегло и в концепцията на Вяра Анкова – за „БНТ - Свят” (на сателитния канал ще качат прозорци от регионалните програми). Това е и по предложение на директорите на регионалните центрове на БНТ – да се направи една национална програма от всичките регионални” (Анна Хаджиева).

Съгласно Плана за въвеждане на наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване (DVB-T) в Република България, приет от Министерския съвет през 2012 г. (обн., ДВ, бр. 57 от 27.07.2012 г.), предвижда цифровизация в регионалния ефир. За Република България е осигурен радиочестотен ресурс с възможност за изграждане на 10 мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване на телевизионни сигнали с национално покритие, 31 мрежи с регионално покритие и 26 мрежи с регионално покритие за територията на градовете София, Пловдив и Варна. От тези 31 мрежи с регионално покритие приблизително половината се отреждат за регионалните програми на БНТ. За изграждане на мрежата на Българската национална телевизия са направени 668 честотни назначения, от които 78 в IV и V телевизионни обхвати за БНТ 1 и **15 честотни назначения в IV и V телевизионни обхвати за регионални програми**. Очевидно става въпрос отново за търговски оператори и техните програми, но не и за регионалното съдържание на обществената телевизия. Някой е пропуснал да отбележи нещо важно в Плана за цифровизация.

Сбъдват се мрачните прогнози от 2009 г. на народния представител в 40-тия парламент Румен Ангелов: „Депутатът от десницата смята, че идеята за регионални мултиплекси ще бъде опорочена и ако законът бъде приет в този му вид, една или две медийни групи ще решават кои телевизионни програми да се излъчват и кои не⁷⁰. Затова единственият вариант за съхраняване на регионалната тематика в противоречие с чл.49, ал.1 от Закона за радиото и телевизията. БНТ не изпълнява законовото изискване да разпространява регионални програми. Не защото не иска, а тъй като държавата не ѝ позволява чрез регулацията. Не са ѝ осигурени регионални мултиплекси.

4. Програма, предназначена за чужбина

Всички обществени телевизии в Европа изпълняват своята мисия чрез своята програма за чужбина. **ТВ БЪЛГАРИЯ/TV Bulgaria** (1999 – 2008 г.) Сателитният канал на БНТ е създаден през 1999 г., като започва излъчване под името „ТВ България”. Основната му цел е да бъде телевизията на българите в чужбина и да осъществява връзката им с Родината. БНТ стартира новата си телевизионна програма за чужбина със закупени от „Бояна филм” права за излъчване от сателит на 100 български филма. Продължителността на излъчването е 12 часа. „В началото се предвижда само

⁶⁹ Из Протокол № 60 от 5.02.2010 г. на СЕМ.

⁷⁰ http://dariknews.bg/view_article.php?article_id=329402.

новините да се произвеждат специално за TV Bulgaria. Останалото време ще бъде запълнено с повторения на по-известните предавания на БНТ. Българите в Европа ще могат да гледат "Каналето", "Панорама", "Екип 4" и други "касови" рубрики на държавната телевизия. TV Bulgaria засега ще излъчва само на български. В телевизията замислят от края на годината да субтитрират част от предаванията"⁷¹. От 2005 г. обществената телевизия произвежда за разпространяваната сателитно програма собствени рубрики, като стремежът е да дават възможно най-пълна картина за живота в България.

БНТ SAT/BNT SAT (2008 – 2010 г.) *ТВ България* се преименува на *БНТ SAT* през 2008 г., от когато програмата вече е 24-часова, променено е логото на канала. В програмната схема присъстват актуални предавания за българската икономика, политика, социален живот; предавания за националното културно-историческо наследство, религия и туризъм; предавания, представящи българските курорти; предавания за българите, живеещи в чужбина и за решението им да се завърнат в родината; токшоута; спортни предавания; курс по български език; предавания за фолклор; поп, рок и фолк класации; детски и шоупредавания; документални и тв филми; концерти. Програмата излъчва предаванията от схемата на БНТ 1, но също така има и собствени предавания: "Ретро Спорт", "Рецепта за култура", „И ние го можем“, "Пътеводител БГ", „Иде нашенската музика“, "Библиотеката", „Български уроци“, "Най-доброто от...", "Да бъдем поети", "Като лъвовете", "Полет над нощта", „Аз се върнах“, "Моят ден". *БНТ SAT* се разпространява по спътников начин и е регистрирана.

БНТ СВЯТ/BNT World (2010 -) През 2010 г. *БНТ SAT* е преименувана на *БНТ СВЯТ*⁷². Програмната схема на BNT World е изработена в българско време (GMT+2) и е съставена от оригиналните рубрики на Сателитния канал, новините и новинарските предавания на живо и повечето от рубриките на БНТ 1, които представляват интерес за аудиторията на сателитния канал. Основните принципи при програмирането са стремеж към пълна и навременна информираност на зрителите от чужбина за събитията в страната, приоритет на българските филми и предавания, излъчване на основните рубрики в постоянно утвърдени часове, излъчване на новинарските емисии заедно с БНТ 1, с изключение на тази в 22.00 часа, съобразяване на часовете за излъчване на оригиналните рубрики и на повторенията им с часовите пояси в различните страни, където се гледа Сателитният канал, повторно излъчване на рубриките в часови пояс, различен от този на първото излъчване. Запазените през годините рубрики залагат на основните потребности на аудиторията зад граница:

Предаването „*Опознай БЪЛГАРИЯ*“ се излъчва в сряда от 15.30 ч. То запознава зрителя с едни от най-интересните кътчета от страната, представяйки историческите и географски особености на цели региони и малко известни факти за тях. Всяко издание представлява образователно-развлекателен разказ с известни личности от региона, с историци, с възрастни хора, станали свидетели на местни исторически събития⁷³.

"*Рецепта за култура*" е едночасово седмично токшоу, посветено на културните събития от седмицата. В това предаване се представят мнения и рецензии за културните факти. Интересен акцент по темата на всяко издание на предаването са нетрадиционните репортажи, както и коментарите в рубриката "Рецепта за другата култура". Основната цел на предаването е да открие и покаже за зрителите на значимите и интересни събития от областта на културата. Излъчва се всяка събота от 10.00 ч.

"*Ретро спорт*" е рубрика за най-успешните спортни събития, рекорди и победи на българските спортисти от близкото минало. Благодарение на архивния фонд на БНТ се припомнят незабравими български мигове на радост и вълнение от

⁷¹ Лазаров, А. БНТ пуска трета програма. В. „Капитал“, 1.05.1999 г.

http://www.capital.bg/biznes/media_i_reklama/1999/05/01/250102_bnt_puska_treta_programa/.

⁷² Решение № 502 от 25.11.2010 г. на Съвета за електронни медии.

⁷³ http://bnt.bg/bg/productions/about/180/opoznaj_bylgarija.

спечелените титли и медали на национални, европейски, световни, олимпийски игри. Предаването търси съвременната гледна точка на участниците в състезанията и тяхната равностойност за миналото и върховите постижения на националния спорт днес.

„Часът на зрителите“ се излъчва всеки петък от 22.10 часа. Рубриката осигурява прякото участие на зрителите от чужбина чрез skype връзка, блог, видеоматериали и телефон. В предаването българите от чужбина разказват как живеят в съответните страни, как функционират организациите на българските общности по света, българските училища, българските медии в чужбина. Идеята на предаването е да стане посредник между зрителите в чужбина и онова, което ги интересува от България.

„Български уроци – аз уча български“ е съвместна продукция на БНТ Свят и Министерството на образованието и науката с продължителност 15 минути, която се излъчва всяка сряда от 17.45 часа и повторение в неделя от 9.15 по БНТ Свят. Образователната поредица „Аз уча български“ проследява развитието на българския език, неговата граматика, както и правилата и изискванията необходими за неговото правилно използване. „Аз уча български“ има за цел да съхрани националния език и да го предаде на децата с български корени, живеещи в чужбина, а също да даде възможност на техните родители да не забравят корените си⁷⁴.

5. Риалити формати

Българската национална телевизия започва да създава риалити предавания по време на управлението на генералния директор Уляна Пръмова, което начинание е продължено от наследника ѝ на поста – Вера Анкова. Севда Шишманова като член на УС на БНТ и програмен директор на БНТ1 е в основата на реализацията на тези проекти.

а) Великите българи

Повлияна от навлизането на риалити предавания на българския медиен пазар, обществената телевизия последва тенденцията в телевизионното творчество и организира първия си подобен мащабен проект.

⁷⁴ http://bnt.bg/bg/productions/about/83/bylgarski_uroci_az_ucha_bylgarski.

*Велики
те българи* е
кампания на
БНТ, която
има за цел да
покаже
гледната точка
на
съвременните
българи към
величието.
Първият
риалити
формат в
България е
осъществен по
лиценз на BBC
и носи
оригиналното
наименование

„Greatest Britons”⁷⁵, реализиран от британската обществена медия за първи път през 2002 г. Българската национална телевизия осъществява кампанията в периода 9.06.2006 г. – 17.02.2007 г.

В основата на проекта е провокацията към съвременниците. В нея активните участници, проявили устойчив интерес и съпричастност, са 250 000 българи.

Стремехът на проекта е да се покаже модерният поглед към националната история, националните герои и каква е българската мерна единица за „величие” и слава.

На първия етап чрез обществено допитване към българските граждани 170 000 от тях номинират общо 2 710 личности от различни исторически епохи.

⁷⁵ В британската класация първите десет се подреждат в следната последователност: 1. Уинстън Чърчил, политик (1874—1965), 2. Изъмбард Кингдъм Брунел, строителен инженер (1806—1859), построил Голямата западна железница), 3. Даяна, принцеса на Уелс, филантроп (1961—1997), 4. Чарлз Дарвин, биолог (1809—1882), 5. Уилям Шекспир, поет и писател (1564—1616), 6. Сър Исаак Нютон, физик и математик (1643—1727), 7. Кралица Елизабет I (1533—1603), 8. Джон Ленън, музикант и певец (1940—1980), 9. Хораций Нелсън, вицеадмирал и морски военачалник (1758—1805), 10. Оливър Кромуел, лорд протектор (1599—1658).

Вторият етап завършва на 23.12.2006 г. в голямо телевизионно шоу на живо, когато БНТ обявява 100-те българи, събрали най-много зрителски гласове. В тях намират място владетели, дейци на националното освободително движение, починали политици, актьори, певци, поети и писатели, художници, духовници, спортисти, предприемачи, действащи политици.

Започва гласуването за финалистите в Топ 10 с паралелното излъчване на документални филми за всеки от тях. На 17.02.2007 г. във финално предаване на живо след оспорвана надпревара измежду 10-те отбора и застъпниците на всеки фаворит от класацията Топ 10 водещият Бойко Василев обявява крайния резултат от гласуването. Победителят в кампанията събира гласовете на 58 857 българи. Българската класация изглежда така:

1. Васил Левски, 2. Петър Дънов, 3. хан Аспарух, 4. цар Симеон I, 5. Христо Ботев, 6. цар Борис I, 7. Константин-Кирил Философ и Методий, 8. Стефан Стамболов, 9. Иван Вазов, 10. Паисий Хилендарски, 11. Джон Атанасов, 12. Христо Стоичков, 13. Ванга, 14. Тодор Живков, 15. Георги Аспарухов, 16. цар Калоян, 17. хан Крум, 18. цар

Иван Асен II, 19. Владимир Димитров - Майстора, 20. св. Иван Рилски, 21. Азис, 22. Иван Костов, 23. Алеко Константинов, 24. Волен Сидеров, 25. Георги Бенковски, 26. Нено Юруков — учител от софийската немска гимназия, 27. Слави Трифонов, 28. Никола Вапцаров, 29. Бойко Борисов, 30. Лили Иванова, 31. Дан Колов, 32. хан Кубрат, 33. Тонка Обретенова, 34. Георги Раковски, 35. Петко войвода, 36. Райна Княгиня, 37. Валя Балканска, 38. Георги Димитров, 39. Албена Денкова, 40. Гена Димитрова, 41. Евлоги Георгиев и Христо Георгиев, 42. Атанас Буров, 43. Колю Фичето, 44. Емил Димитров, 45. патриарх Евтимий Търновски, 46. цар Самуил, 47. Александър Стамболийски, 48. Георги Парцалев, 49. Захарий Стоянов, 50. Николай Хайтов, 51. св. Климент Охридски, 52. Веселин Топалов, 53. Йордан Йовков, 54. Гоце Делчев, 55. Пейо Яворов, 56. Райна Кабаиванска, 57. хан Тервел, 58. Ахмед Доган, 59. Хаджи Димитър, 60. цар Борис III, 61. Нешка Робева, 62. Невена Коканова, 63. Борис Христов, 64. Йордан Радичков, 65. Яне Сандански, 66. Димитър Пешев, 67. Елин Пелин, 68. Васил Априлов, 69. Апостол Карамитев, 70. Георги Първанов, 71. Димчо Дебелянов, 72. Захари Зограф, 73. Панайот Волов, 74. Сергей Станишев, 75. Симеон

Саксбурготски, 76. Людмила Живкова, 77. Димитър Миладинов и Константин Миладинов, 78. Стефан Караджа, 79. Николай Гяуров, 80. Стоянка Мутафова, 81. Димитър Спираревски, 82. Любен Каравелов, 83. Стефка Костадинова, 84. Христо Смирненски, 85. Георги Иванов, 86. Петър Берон, 87. Валери Петров, 88. Георги Калоянчев, 89. Гео Милев, 90. Софроний Врачански, 91. Екатерина Дафова, 92. Димитър Талев, 93. Тодор Александров, 94. Пенчо Славейков, 95. Филип Кутев, 96. Кракра Пернишки, 97. Ивет Лалова, 98. Панайот Хитов, 99. хан Омуртаг, 100. Асен Златаров.

б) Голямото четене

„Голямото четене“ е риалити проект, реализиран по лиценз на BBC с оригинално наименование „The Big Read“. Той насърчава обществен интерес към литературата и четенето.

Във Великобритания е осъществен през 2003 г. В британската класация първо място заема романът „Властелинът на пръстените“ на Джон Роналд Руел Толкин. Проектът привлича е 140 000 гласували.

На следващата година германската обществена телевизия ZDF организира формата, базиран на идеята на BBC, който носи наименованието „Das große Lesen“. Концепцията е донякъде променена. Участниците в проекта трябва да одобрят 50 книги. До 10 000 книжарници в Германия са изпратени анкети със списък от примерни 200 заглавия, като е дадена възможност да се избират книги без ограничения в националностите. Седмица след старта са подадени 60 000 номинации предимно сред женската и младежка аудитория. Месец след старта на проучването са посочени 12 615 заглавия за книги. В проекта се включват 250 000 номинатори. Финалът по телевизията е наблюдаван от 3 900 000 зрители. Смята се, че до този момент предаване за култура не е достигало по-висок рейтинг. Немското издание показва, че в класацията присъства една драма („Фауст“, Гьоте), заела 15-то място, един роман, написан от жена („Гордост и предразсъдъци“, Джейн Остин), за който гласуват 97.1 % от женската аудитория. Първият в класацията е романът „Властелинът на пръстените“ на Джон Роналд Руел Толкин, избран от 60,2% от читателите на възраст 14 – 29 г. Второ място заема Библията, а трето – „Устоите на Земята“, исторически роман от Кен Фолет, заела в британското издание 33-то място)⁷⁶.

Унгарският вариант на формата „A Nagy Könyv“ е реализиран през 2005 г. Около 1400 библиотеки, 500 книжарници и 1300 училища участват в състезанието под различна форма. В гласуването се включват 400 000 участника. В класацията топ 100 в края на април попадат 50 унгарски и 50 чуждестранни издания, публикувани в Унгария. От тези 100 на 11 юни са избрани 12 заглавия. В рамките на месец за тях са изготвени 12 документални филма, които съдействат за представянето на всяка книга в състезанието. На 15.12.2005 г. чрез телефонни обаждания и SMS съобщения зрителите определят за любим историческия роман „Звездите на Егер“ от Геза Гардони. Второ място заема „Момчетата от улица „Пал“ на Ференц Молнар, а трето - „Властелинът на пръстените“ на Джон Роналд Руел Толкин.

„Моята любима книга“ се нарича проектът, реализиран в Австралия през 2010 г.

През 2014 г. в латвийската обществена телевизия със своята Първа програма продуцира риалити предаването. Форматът започва на 19.01.2014 г. с посочване на правилата. Участниците имат право да препоръчват по 5 свои любими книги. На 2.03.2014 г. са определени 100-те любими книги на латвийците. След 8-седмично допитване на 21.09.2014 г. са класирани Топ 21 заглавия. До финала на 16.11.2014 г. всяка събота се излъчва по един документален филм за състезаващите се книги с участието на застъпник. Печели книгата „Богоявление“ на Имант Зиедонис. Второто място заема „Отнесени от вихъра“ на Маргарет Мичъл, а третото – „Птиците умират сами“ на Колийн Макълрой.

„Голямото четене“ стартира на 5.10.2008 г. и до 15.03.2009 г. (в продължение на 6 месеца) всеки ден в България хиляди сънародници гласуват за своя любим роман – книгата на книгите. „Голямото четене“ е първият телевизионен проект у нас от подобен мащаб.

⁷⁶ <http://www.zdf-jahrbuch.de/2004/programmarbeit/arens.htm>.

Първият в медийното пространство на България образователен формат стартира на екран с въздействаща рекламна кампания, обучителни клипове, късометражни форми „Знаете ли, че“ и билдбордове в градска среда, рекламни афиши в градския транспорт, серия от множество презентации, съпътстващи инициативи и събития – литературни четения, дарения на книги, акции и хепънинги, дискусии и публични дебати, конкурси, карнавали, клубове.

БНТ развива проекта с разрешението на ВВС.

Появява се уникалният двумесечен мобилен формат „Пътуваща библиотека“. „Пътуваща“-та библиотека обикаля всички областни градове на страната и привлича хора от различни възрасти с идеята за размяна на книги.

„Голямото четене“ се превръща във впечатляващ извънстудиен проект, който въвлеча училища, читалища, общини и се оказва

национално събитие.

Интерактивният сайт на „Голямото четене“ 4etene.bnt.bg с класацията, с форум, анкети, интервюта и новини в областта на литературата регистрира посещения до над 4000 дневно.

Проектът включва двучасови ефирни издания с участието на културния елит на нацията и ежеседмични предавания на тема „четенето“.

Гласуването се осъществява чрез SMS, през интернет, по телефон или с писмо. На 21.12.2008 г. са определени първите 100 романа.

Дванадесетте романа-финалисти са избрани от първоначалната зрителска класация Топ 100. „Голямото четене“ завършва с излъчването на 12 екранизации по тези произведения и финално шоу за избор на любимата книга на българите. Застъпници за Топ 12 са, както следва: Манол Глишев („Властелинът на пръстените“), Палми Ранчев („Време разделно“), Алфред Фолсколо („Граф Монте Кристо“), Бойко Василев („Железният светилник“), Димитър Стоянович („Майстора и Маргарита“), Георги Лозанов („Малкият принц“), Петър Пунчев („На изток от рая“), Диана Добрева („Осъдени души“), Андрей Пантев („Под игото“), Любен Дилов – син („Пътеводител на галактическия стопаджия“), Севда Шишманова („100 години самота“), Петър Попзлатев („Тютюн“).

„Голямото четене” се превръща в значимо и запомнящо се преживяване за цяла България в кауза за над 1 000 000 българи – зрители на БНТ и страстни любители на книгите. Бурните страсти в хода на кампанията привличат интереса на най-широки кръгове от българското общество, както и сътрудничеството на всички български институции. Форматът стартира дългосрочен процес на инициативи, свързани с популяризиране на книгата и четенето.

Българската класация е следната:

№	Заглавие	Автор	
		име	гражданство
1	Под игото	Иван Вазов	България
2	Време разделно	Антон Дончев	България
3	Тютюн	Димитър Димов	България
4	Железният светилник	Димитър Талев	България
5	Малкият принц	Антоан дьо Сент-Екзюпери	Франция
6	Майстора и Маргарита	Михаил Булгаков	СССР
7	Властелинът на пръстените	Джон Роналд Руел Толкин	Великобритания
8	Осъдени души	Димитър Димов	България
9	На изток от рая	Джон Стайнбек	САЩ
10	Граф Монте Кристо	Александър Дюма	Франция
11	Пътеводител на галактическия стопаджия	Дъглас Адамс	Великобритания

12	Сто години самота	Габриел Гарсия Маркес	Колумбия
13	Гордост и предразсъдъци	Джейн Остин	Великобритания
14	Отнесени от вихъра	Маргарет Мичъл	САЩ
15	Пипи Дългото чорапче	Астрид Линдгрен	Швеция
16	Алхимикът	Паулу Коелю	Бразилия
17	Престъпление и наказание	Фьодор Достоевски	Русия
18	Параграф 22	Джоузеф Хелър	САЩ
19	Бай Ганьо	Алеко Константинов	България
20	Записки по българските въстания	Захарий Стоянов	България
21	Тримата мускетари	Александър Дюма	Франция
22	1984	Джордж Оруел	Великобритания
23	Ана Каренина	Лев Толстой	Русия
24	Приключенията на храбрия войник Швейк	Ярослав Хашек	Чехия
25	Мечо Пух	Алън Милн	Великобритания
26	Цар Плъх	Джеймс Клавел	Великобритания
27	Птиците умират сами	Колийн Макълоу	Австралия
28	Хари Потър и Философският камък	Дж. К. Роулинг	Великобритания
29	Името на розата	Умберто Еко	Италия
30	Братя Карамазови	Фьодор Достоевски	Русия
31	Портретът на Дориан Грей	Оскар Уайлд	Великобритания
32	Дванадесетте стола	Иля Илф и Евгений Петров	СССР
33	Война и мир	Лев Толстой	Русия
34	Полет над кукувиче гнездо	Кен Киси	САЩ
35	Спасителят в ръжта	Джеръм Селинджър	САЩ
36	Преспанските камбани	Димитър Талев	България
37	Естествен роман	Георги Господинов	България
38	Хайка за вълци	Ивайло Петров	България
39	Кръстникът	Марио Пузо	САЩ
40	Брулени хълмове	Емили Бронте	Великобритания
41	Любов по време на холера	Габриел Гарсия Маркес	Колумбия
42	Кво вадис	Хенрик Сенкевич	Полша
43	Клетниците	Виктор Юго	Франция
44	Алексис Зорбас	Никос Казандзакис	Гърция
45	Винету	Карл Май	Германия
46	Триумфалната арка	Ерих Мария Ремарк	Германия
47	Шогун	Джеймс Клавел	Великобритания

48	Дон Кихот	Мигел де Сервантес	Испания
49	Хари Потър и даровете на смъртта	Дж. К. Роулинг	Великобритания
50	Шифърът на Леонардо	Дан Браун	САЩ
51	Махалото на Фуко	Умберто Еко	Италия
52	Без дом	Хектор Мало	Франция
53	Джейн Еър	Шарлот Бронте	Великобритания
54	Златният телец	Иля Илф и Евгений Петров	СССР
55	Къщата на духовете	Исабел Алиенде	Чили
56	Парфюмът	Патрик Зюскинд	Германия
57	Великият Гетсби	Ф. Скот Фицджералд	САЩ
58	Идиот	Фьодор Достоевски	Русия
59	Улица Консервна	Джон Стайнбек	САЩ
60	Трима души в една лодка	Джеръм К. Джеръм	Великобритания
61	Антихрист	Емилиян Станев	България
62	Нежна е нощта	Ф. Скот Фицджералд	САЩ
63	Дъщерята на Калояна	Фани Попова-Мутафова	България
64	Дзен и изкуството да се поддържа мотоциклет	Робърт М. Пърсиг	САЩ
65	Нощем с белите коне	Павел Вежинов	България
66	Богат, беден	Ъруин Шоу	САЩ
67	Ян Бибиян	Елин Пелин	България
68	Емил от Лънеберя	Астрид Линдгрен	Швеция
69	Алиса в Страната на чудесата	Луис Карол	Великобритания
70	Приказка без край	Михаел Енде	Германия
71	Белият зъб	Джек Лондон	САЩ
72	Земя за прицел	Свобода Бъчварова	България
73	Приключенията на Том Сойер	Марк Твен	САЩ
74	Сътворението	Гор Видал	САЩ
75	Шестото клеймо	Дан Браун	САЩ
76	Илинден	Димитър Талев	България
77	451 по Фаренхайт	Рей Бредбъри	САЩ
78	18% сиво	Захари Карабашлиев	България
79	Карлсон, който живее на покрива	Астрид Линдгрен	Швеция
80	Стършел	Етел Лилиан Войнич	Великобритания
81	Гласовете ви чувам	Димитър Талев	България
82	Черният обелиск	Ерих Мария Ремарк	Германия
83	Аз, Клавдий	Робърт Грейвс	Великобритания

84	На западния фронт нищо ново	Ерих Мария Ремарк	Германия
85	Вино от глухарчета	Рей Бредбъри	САЩ
86	Да убиеш присмехулник	Харпър Лий	САЩ
87	Самуил	Димитър Талев	България
88	Синовете на Великата мечка	Лизелоте Велскопф-Хенрих	Германия
89	Солунският чудотворец	Фани Попова-Мутафова	България
90	Трима другари	Ерих Мария Ремарк	Германия
91	Патиланско царство	Ран Босилек	България
92	Хари Потър и Нечистокръвния принц	Дж. К. Роулинг	Великобритания
93	По пътя	Джак Керуак	САЩ
94	Парижката Света Богородица	Виктор Юго	Франция
95	Непосилната лекота на битието	Милан Кундера	Чехия
96	Сидхарта	Херман Хесе	Германия
97	Лавина	Блага Димитрова	България
98	Преди да се родя и след смъртта ми	Ивайло Петров	България
99	Балада за Георг Хених	Виктор Пасков	България
100	Лолита	Владимир Набоков	САЩ

в) Големият избор

„Големият избор” е разновидност на канадския риалити формът на обществената телевизия СВС „Следващият министър-председател на Канада”. Проектът има следния регламент:

Първи етап

Кандидатите за млади лидери подават заявки и изпращат видеопослания на тема „Проблемът, който мога да реша”. Желаетелите да участват трябва да са на възраст от 18 до 29 години.

Втори етап – кастинг

Кастингът се провежда в БНТ. На него се допускат кандидати, избрани след предварителна селекция от всички, подали заявки за участие. Списъкът се публикува на сайта на БНТ и на страницата на “Големият избор”. Допуснатите до кастинга получават и имейл или телефонно обаждане от екипа на предаването.

На кастинга участниците са оценявани от авторитетно жури, пред което трябва да представят и защитят идеите си. В края на деня стават известни имената на 12-те младежи с най-интересни решения на държавните проблеми. Критериите за оценяване на кандидатите са лидерските им заложби – работа под напрежение, отговори на провокативни въпроси, харизма и поведение пред камера.

Трети етап – преки елиминации

В четири последователни седмици в пряк телевизионен ефир българите избират своя млад лидер от 12-те кандидати. След като бъдат обучени как да се държат пред камера, как да произнасят речи и как да водят спорове, участниците се изправят пред Голямото жури, което им задава сложни политически въпроси и им поставя за решаване лидерски казуси. Във всяко пряко предаване отпадат участниците с най-нисък зрителски вот. На финала остават четирима. Победителят се избира с представително национално допитване, което се провежда от

социологическата агенция.

Наградата се осигурява от Представителството на Европейската комисия в България, което организира и финансира за победителя в информационна визита в институциите на ЕС в Брюксел и Люксембург. Програмата на посещението включва разговори с експерти на високо ниво в Европейската комисия, Европейския парламент, Съвета на ЕС, Икономическия и социален комитет и Комитета на Регионите. В Люксембург победителят посещава Съда на Европейските общности и Европейската инвестиционна банка.

Форматът има два сезона. Първият победител е избран по време на предаването на 6.05.2009 г. Това е Ангелина Атанасова. Вторият сезон приключва на 3.06.2010 г. и победител в него е Кристина Диманова.

г) Българските събития на XX век

По случай 50-годишния юбилей на Българската национална телевизия на 3.12.2009 г. стартира новата телевизионна кампания „Българските събития на XX век”.

В продължение на три месеца БНТ извежда всички най-значими и важни политически, икономически, военни, социални, културни и духовни събития, маркирали историята на България в отминалия век.

В поредица от ежеседмични предавания на живо най-големите капацитети и ерудити в различните области – политика, икономика, култура, бит, военно дело, спорт, наука и техника, строителство и т. н. разказват, разискват и коментират номинираните след предварително проучване и селекция ключови събития на XX век,

илюстрирани с документални кадри от богатия телевизионен архив на БНТ, в следните категории:

Българските **военни успехи** на 20 век
 Българските **научни постижения** на 20 век
 Българските **културни събития** на 20 век
 Българските **революции в бита** на 20 век
 Българските **политически събития** на 20 век
 Българските **спортни събития** на 20 век
 Българските **любовни истории** на 20 век
 Българските **строежи** на 20 век
 Българските **атентати** на 20 век
 Българските **абсурди и курioзи** на 20 век

На 3.12.2009 г. в едночасово предаване на живо от 20,55 ч. са обявени 100-те най-важни, знакови и вълнуващи събития на българския XX век, които в следващите

три месеца (до март 2009 г.) заемат централно място в ефира на Българската национална телевизия с въпросите:

- Какъв век беше нашият XX-ти?
- Как да го определим – като най-драматичният век на сътресения, жестокост, жертва, покаяние, или обратното – като век на сила, съзидание, напредък и възход?
- Какво донесе на света, на хората и на България? И каква е България след този век?
- Ако сравним XX век с началото на XXI-вия – ще открием ли и днес събития, достойни за историята както миналите? Кое е важното събитие - знаковото, несравнимото, незабравимото, определящото XX век?

Целта и ползата от телевизионната кампания е в търсенето на отговорите на тези сложни и противоречиви исторически въпроси, засягащи съзнанието ни за идентичност, да осмислим преживяното, преди да продължим нататък.

Проектът е създаден по поръчка на Българската национална телевизия.

д) Малкото голямо четене

„Малкото голямо четене” е кампания на Българската национална телевизия, в която зрителите избират своята любима детска книга от българската и световната литература.

То е оригинална идея на Севда Шишманова за развитие на формата на ВВС “Голямото четене”.

Идеята да се избере любим роман на българите се допълва с идеята да се избере любимата им детска книга.

Така е създаден един приказен свят, светът на Малкото голямо четене. За да може “ако сте голям, ще се почувствате отново малък, ако сте малък, може да пораснете внезапно”. Фоормира се професионален екип, който създава авторската разработка на адаптацията.

„Малкото голямо четене” стартира на 27.02.2011 г. За пръв път в лицето на БНТ, ВВС лицензира телевизия, която да адаптира формата „Голямото четене”, насочен към детската литература.

„Малкото голямо четене“ е продължение на „Голямото четене“, което БНТ представя през 2008/2009 г. Идеята на проекта е да провокира младите хора да четат и говорят за любимите си детски книги.

В продължение на 4 месеца привлича пред екраните както малките зрители, така и техните родители, баби и дядовци.

С този проект българската обществена телевизия образова, развива и забавлява младите хора чрез предизвикващи знанието и въображението послания.

„Малкото голямо четене“ е сложен и дългосрочен проект в развитие, увличащ широки кръгове на обществото. Форматът е базиран на равноправното участие на малки и големи. Излиза от рамките на телевизионното студио с редица активни инициативи за децата и техните семейства – конкурс за детска рисунка, конкурс за клипче, забавления на открито с викторини и награди, срещи на децата с писатели в книжарници и библиотеки.

С гласуване за любима детска книга от предложените заглавия в Топ 100 са класирани 10 книги-финалисти. Гласуването се провежда в интерактивния сайт на БНТ talkotochetene.bnt.bg, с писма и пощенски картички за да се намери отговор на въпроса: Коя ще бъде „Голямата“ детска книга”? Въпрос, който си задава екипът на предаването, децата и техните родители до самия финал на 23.06.2011 г., когато е обявена любимата книга на българските деца – „Пипи, Дългото чорапче“ от Астрид Линдгрен.

е) Кастинг

„Кастинг“ е риалити формът, който издирва талантиливи хора, с артистични заложби. Повече от 5 000 души в пет града в страната се състезават за шанса да влязат в следващия сериал на националната медия. На 15.02.2012 г. БНТ показва 15-те участници във филмовото риалити „Кастинг“, избрани между хиляди. В ефир журито в състав Цветана Манева, Емил Христов, Захари Бахаров, Севда Шишманова и Димитър Митовски решава кои 10 остават в състезанието.

Професионалната подготовка на финалистите е поверена на две двойки асистенти - двама режисьори и двама актьори: Боряна Пунчева, режисьор и ръководител на СТФ "Екран", актьорът Мариан Вълев, режисьорът Димитър Коцев - Шошо и актрисата Снежина Петрова. Те имат за задача в рамките на два месеца да подготвят участниците за най-вълнуващото телевизионно приключение. Зрителите разбират задачите, които предстоят на участниците в риалити предаването, и етапите, през които превеждат телевизионната аудитория през историята на българското кино.

Всяка седмица участниците пресъздават сцени от емблематични филми и сериали. Подбрани са откъси от пет известни и обичани от публиката български образци в различни жанрове. Кандидатите имат един ден за подготовка, напътствани от своите асистенти и право само на три дубъла. Журито и зрителите оценяват как финалистите се справят с предизвикателствата със sms-и и така оформят класацията. Журито ще има финалната дума кой от последните двама да остане в състезанието и кой да отпадне.

На 1.04.2012 г. е определен победителят в „Кастинг“. Това е 27-годишният Златко Ечев от Пловдив, който получава шанса да участва в третия сезон на сериала „Под прикритие“.

ж) Кауза.bg

„Кауза.bg” е риалити проект, който стартира на 25.03.2013 г. На провения се предварително кастинг се явяват над 70 кандидата, които представят своите обществени и социално значими каузи. Одобрени са 10. Освен участниците, главната роля в риалити формата има експертен съвет, който провокира с въпроси, критики, похвали и всякакви други похвати кандидатите. Подборът на каузите се случва на три етапа, в три последователни преки предавания – на 25 март, на 1 април и на 8 април. В първото предаване отпадат две каузи, във второто – четири, и така на финала достигнат последните четирима претенденти.

Представителна извадка от 300 българи е „гласът на зрителите” в преките предавания на „Кауза.bg”. Тя е умален модел на българското общество, а подборът е направен по населено място, възраст, пол и образование. Всеки един от 300-те гласуващи получава въпросник, а в края на живите ефири социологическа агенция се свързва с него, за да попита коя от каузите е харесал най-много. Финално гласовете се оформят като проценти и така се класират отделните участници. Победител в първия сезон е Евгени Лишев, чиято кауза е „Бъдеще за младите предприемачи”.

з) Най-хубавите години от нашия живот

„Най-хубавите години от нашия живот” е по-различно и нестандартно предаване. В края на 2013 г. БНТ представя на българския зрител развлекателна рубрика, която проследява отминалите десетилетия от 50-те години на миналия век до началото на този и търси най-хубавото от тях. Форматът, по лиценз на Ендемол, отбелязва високи рейтинги и вади от архива на обществената телевизия съхранени уникални кадри и свидетелства за това какви са били модата, звездите, киното, поп иконите и нещата от живота през отминалите години. Участници са 2 отбора с капитан. Участват певци, актьори, музиканти, които пресъздават отминалите години. Владимир Пенев е водещ на първия сезон, който предоставя възможността зрителят да се докосне до най-скъпите спомени и най-ярките български звезди. Арбитър в състезанието е 50-членно жури, съставено от момичета и момчета на 18-годишна възраст, които гласуват кое десетилетие печели надмощие. Първият сезон завършва през 2014 г. Слогън на предаването е „Защото нищо не започва и нищо не свършва с нас”.

и) 55 години от вашия живот

„55 години от вашия живот” е продължение на „Най-хубавите години от нашия живот”. То е посветено на годишнината на националната телевизия. 55 епизода събират спомените, историята и знаковите личности на обществената медия от създаването ѝ до днес. Водещи са лицата на БНТ Анна Ангелова и Драгомир Драганов. Лентата на спомените се връща многократно с уникални архивни кадри от това време Музикалният съпровод по време на пътешествието през десетилетията е на композитора Красимир Гюлмезов. Предаването стартира в края на март 2014 г.

к) България от край до край

„България от край до край” е документална риалити поредица, която показва забравените селища на България и историите на хората, които въпреки забравата, са останали в тях. Екипът на предаването достигат до места, където никога не е стъпвал телевизионен екип. „България от край до край” е журналистическо риалити, което показва живота на българите в отдалечените райони по границата и в обезлюдените села в сърцето на страната. Техният разказ за трудния живот, за очакванията от политиките, за емиграцията и търсенето на нова родина и за нужните промени, които

ще доведат за съживяване. „Изоставя ли България своите граждани?“ е основният въпрос, който поставя обществената телевизия.

л) 100 любими български филма

Кои са стоте любими филма на българския зрител? Българската национална телевизия търси отговора чрез анкета, която обявява на сайта си. По този начин обществената медия отбелязва 100-годишнината от създаването на българското кино. БНТ дава възможност и за нови предложения, които зрителите могат да изпратят по имейл. Класацията е динамична и гласуването дори в периода на излъчване може да придвижи някое от заглавията по-напред. Идеята е след показването на филмите зрителите да гласуват за своите любими заглавия. Представянето на избраните от зрителите 100 заглавия започва от 6.10.2014 г. Втората част на този проект предвижда класиране на Топ 10, а след това – и излъчването на победител за най-харесвания български игрален филм на изминалото столетие.

6. Телевизионно филмопроизводство

В качеството си на национален обществен доставчик на аудиовизуални медийни услуги, Българската национална телевизия е задължена да създава и разпространява български телевизионни филми, удовлетворяващи разнообразните потребности на гражданите от информация, образование, култура и развлечение. Основно изискване към телевизионното филмово творчество е да бъде балансирано и плуралистично, да отразява многообразието на мнения и светогледи, на различни научни и художествени гледни точки, на българското културно-историческо наследство, както и да поощрява създаването на аудио-визуални произведения от български автори.

Според Закона за радиото и телевизията БНТ е длъжна да заделя 10% от бюджетната си субсидия за филмопроизводство. Националната телевизия произвежда документални филми, документални копродукции, игрални филми, игрални копродукции, анимационни филми и сериали или др. Средствата, предвидени за филмопроизводство, се разпределят както следва:

1. за телевизионно филмово творчество, продуцирано изцяло от БНТ или копродукции, в които дяловото участие на БНТ в общия бюджет е не по-малко от седемдесет на сто – до 70% от общия размер на средствата, в т. ч. до 10 % от средствата по тази точка за вътрешна телевизионна филмова продукция;

2. за участие в копродукции – не по-малко от 20 %, в т. ч. за предварителна откупка на права за излъчване (“присейл”);

3. за дебютни филмови проекти – до 5 %;

4. за написване на сценарий, откупване на авторски права, драматургични консултации, както и за изплащане възнагражденията на нещатни експерти, членове на съвети, комисии и др. помощни органи, както и средствата за финансово стимулиране – до 3 %;

5. резерв за непредвидени разходи и/или за други филмопроизводствени, рекламни, разпространителски дейности, участие във фестивали – до 2%.

Продуцентски център „Екран“ има задача да организира и контролира цялостния процес на селекция и реализация на телевизионни филми, необходими за програмите на БНТ, като, в частност, извършва:

1. организация за провеждане на годишни конкурсни сесии за селекция на проекти за телевизионни филми по обявена програмна необходимост на БНТ;

2. организация по финансирането на изпълнителните продуценти за реализацията на телевизионни филми;

3. организиране на реализацията на филмови проекти;

4. осъществява функцията на представляващ интересите на БНТ, в случаите на телевизионни филми, реализирани като копродукции с българско и/или чуждестранно

участие;

5. контрол по време на реализация на телевизионните филми относно спазване на художествените изисквания и критериите за техническа и технологична годност на произвеждания продукт, като в случаите на отклонения може да предлага превантивни мерки за преодоляването им.

6. контрол по време на реализацията на телевизионните филми, относно изразходването на финансовите средства за производство, съгласно одобрения бюджет за всеки отделен филм и спазването на параметрите, заложиени в режисьорските сценарии и календарно-постановъчните планове;

7. инициране на привличането на допълнителни източници за финансиране на телевизионното филмово производство;

8. изготвяне на Нормативи за определяне на базисните параметри при съставяне на бюджетите и календарно-постановъчните планове на телевизионните филми;

9. изготвяне на препоръки и становища, относно участието на БНТ в създаването на телевизионни филми, реализирани като копродукции с българско и/или чуждестранно участие, както и в национални и международни прояви и фестивали.

10. набиране, подготовка и съгласуване на необходимите документи за разглеждане на филмови проекти от Бюджетна комисия и от Управителния съвет на БНТ;

11. сътрудници на други звена в БНТ при изготвяне на промоционална стратегия за популяризиране и излъчване на произведените филми.

Критериите за оценка за различните видове продукции изчерпателно са дефинирани, както следва в оценителна карта за позиция:

а) телевизионен анимационен филм и сериал

№	Критерии	Точки	Оценка
1.	Качества на сценария – атрактивност на фабулата, оригиналност на темата, на визуалните решения. Прецизност на драматургичната конструкция, достоверност и експресивност на художествените образи, качество на диалога.	от 0 до 30	
2.	Изобразителен стил и анимационна технология; Главни герои – изобразителни решения.	от 0 до 10	
3.	Обоснованост на режисьорската експликация - дълбочина при изследването на темата и качество на творческите търсения при бъдещата реализация на филма	от 0 до 10	
4.	Обоснованост на продуцентската експликация – адекватност на предложени организационно-творчески план за реализация със сценария, проекта на календарно-постановъчен план и прогнозния бюджет	от 0 до 10	
5.	Потенциална възможност за висок зрителски успех при телевизионното излъчване и привличане на рекламодатели	от 0 до 10	
6.	Универсалност на темата, предоставяща възможност за разпространение в други страни и участие в международни филмови и тв фестивали.	от 0 до 5	
7.	Качества и опит на режисьора по отношение на позицията, фестивален или зрителски успех и награди на предишни негови филми.	от 0 до 5	
8.	Качества и опит на изпълнителния продуцент по	от 0 до 5	

	отношение на позицията, реализирани проекти за БНТ без наложени санкции		
9.	Преценка за бюджета на филма въз основа на предложения сценарий и продуцентска експликация – завишен, реален, занижен.	от 0 до 10	
10.	Оценяващият има право на бонус точки, ако смята, че проектът притежава достойнства, необхванати от горните критерии. Допълнителните точки трябва да бъдат придружени с кратка писмена мотивация – не по-малко от 250 знака, подписана от оценяващия.	от 0 до 5	
<i>Максимален брой точки по критериите – 100</i> <i>Минимален брой точки за класиране на проекта – 51</i>		Оценка - общ сбор:	

б) „дебют” – игрални и документални филми

№	Критерии	Точки	Оценка
1.	Значимост на избрания сюжет и тема, оригиналност при разработването му, ярък авторски поглед, яснота на художественото послание	от 0 до 10	
2.	Ярко и значимо присъствие на героите, сила на филмовото внушение, достоверност и експресивност на художествените образи	от 0 до 10	
3.	Прецизност на драматургичната конструкция, адекватност при избора на принципите за изграждане на филмовия разказ	от 0 до 10	
4.	Обоснованост на режисьорската експликация - дълбочина при изследването на темата и качество на творческите търсения при бъдещата реализация на филма	от 0 до 10	
5.	Обоснованост на продуцентската експликация – адекватност на предложения организационно-творчески план за реализация със сценария, проекта на календарно-постъпновъчен план и прогнозния бюджет	от 0 до 10	
6.	Успешен опит на режисьора в областта на късометражното кино	от 0 до 5	
7.	Художествен ръководител на проекта с доказан опит и значим принос във филмовото изкуство	от 0 до 5	
8.	Преценка за прогнозния бюджет на филма въз основа на предложения сценарий и продуцентска експликация – завишен, реален, занижен.	от 0 до 5	
9.	Потенциална възможност за участие в международни фестивали и за разпространение в други страни.	от 0 до 10	
10.	Оценяващият има право на бонус точки, ако смята, че проектът притежава достойнства, необхванати от горните критерии. Допълнителните точки трябва да бъдат придружени с кратка писмена мотивация – не по-малко от 250 знака, подписана от оценяващия.	от 0 до 5	
<i>Максимален брой точки по критериите – 80 точки</i> <i>Минимален брой точки за класиране на проекта – 41 точки</i>		Оценка - общ сбор:	

в) телевизионен документален филм

№	Критерии	Точки	Оценка
1.	Качества на сценария – значимост на избрания сюжет и тема, оригиналност при разработването му, ярък авторски поглед, яснота на художественото послание, ярко и значимо присъствие на героите, сила на филмовото внушение, точност и адекватност при избора на принципи за изграждане на филмовия разказ.	от 0 до 30	
2.	Значимост за българската национална култура и филмово изкуство, утвърждаване на граждански позиции и национални традиции.	от 0 до 10	
3.	Събитийно-календарна обвързаност на темата	от 0 до 5	
4.	Обоснованост на режисьорската експликация - дълбочина при изследването на темата и качество на творческите търсения при бъдещата реализация на филма	от 0 до 10	
5.	Обоснованост на продуцентската експликация – адекватност на предложения организационно-творчески план за реализация със сценария, проекта на календарно-постъновъчен план и прогнозния бюджет	от 0 до 10	
6.	Качества и опит на режисьора - фестивални или зрителски успехи и награди на предишни негови филми	от 0 до 5	
7.	Качества и опит на изпълнителния продуцент по отношение на позицията, реализирани проекти за БНТ без наложени санкции	от 0 до 5	
8.	Потенциална възможност за участие в международни фестивали и за разпространение в други страни.	от 0 до 10	
9.	Преценка за бюджета на филма въз основа на предложения сценарий и продуцентска експликация – завишен, реален, занижен.	от 0 до 10	
10.	Оценяващият има право на бонус точки, ако смята, че проектът притежава достоинства, необхванати от горните критерии. Допълнителните точки трябва да бъдат придружени с кратка писмена мотивация – не по-малко от 250 знака, подписана от оценяващия.	от 0 до 5	
<i>Максимален брой точки по критериите – 100</i> <i>Минимален брой точки за класиране на проекта – 51</i>		Оценка - общ сбор:	

г) телевизионен игрален филм и сериал

№	Критерии	Точки	Оценка
1.	Качества на сценария – атрактивност на фабулата, оригиналност на темата, на визуалните решения. Прецизност на драматургичната конструкция, достоверност и експресивност на художествените образи, качество на диалога.	от 0 до 30	
2.	Значимост за българската култура и филмово изкуство, разработване на важни и обществено значими теми	от 0 до 10	
3.	Обоснованост на режисьорската експликация - дълбочина при изследването на темата и качество на творческите търсения при бъдещата реализация на филма	от 0 до 10	
4.	Обоснованост на продуцентската експликация –	от 0 до 10	

	адекватност на предложения организационно-творчески план за реализация със сценария, проекта на календарно-постъновъчен план и прогнозния бюджет		
5.	Потенциална възможност за висок зрителски успех при телевизионното излъчване и привличане на рекламодатели	от 0 до 10	
6.	Универсалност на темата, предоставяща възможност за разпространение в други страни и участие в международни филмови и тв фестивали.	от 0 до 5	
7.	Качества и опит на режисьора по отношение на позицията, фестивален или зрителски успех и награди на предишни негови филми.	от 0 до 5	
8.	Качества и опит на изпълнителния продуцент по отношение на позицията, реализирани проекти за БНТ без наложени санкции	от 0 до 5	
9.	Преценка за бюджета на филма въз основа на предложения сценарий и продуцентска експликация – завишен, реален, занижен.	от 0 до 10	
10.	Оценяващият има право на бонус точки, ако смята, че проектът притежава достойнства, необхванати от горните критерии. Допълнителните точки трябва да бъдат придружени с кратка писмена мотивация – не повече от 250 знака, подписана от оценяващия.	от 0 до 5	
Максимален брой точки по критериите – 100 Минимален брой точки за класиране на проекта – 51		Оценка - общ сбор:	

д) копродукция „документални филми”

№	Критерии	Точки	Оценка
1.	Качества на сценария – значимост на избрания сюжет и тема, оригиналност при разработването му, ярък авторски поглед, яснота на художественото послание, ярко и значимо присъствие на героите, сила на филмовото внушение, точност и адекватност при избора на принципи за изграждане на филмовия разказ.	от 0 до 30	
2.	Събитийно-календарна обвързаност на темата	от 0 до 5	
3.	Значимост за българската култура и филмово изкуство, утвърждаване на граждански позиции и национални традиции	от 0 до 10	
4.	Обоснованост на режисьорската експликация - дълбочина при изследването на темата и качество на творческите търсения при бъдещата реализация на филма	от 0 до 10	
5.	Обоснованост на продуцентската експликация – адекватност на предложения организационно-творчески план за реализация със сценария, проекта на календарно-постъновъчен план и прогнозния бюджет	от 0 до 10	
6.	Адекватност на заявеното копродуцентско участие на БНТ спрямо процентно съотношение на дяловете и приложения общ бюджет на филма	от 0 до 10	
7.	Наличие на международно копродуцентско участие и договори за предварителна откупка и разпространение	от 0 до 10	
8.	Качества и опит на режисьора - фестивални или зрителски успехи и награди на предишни негови филми	от 0 до 5	
9.	Качества и опит на продуцента по отношение на	от 0 до 5	

	позицията, за която се кандидатства; реализирани проекти за БНТ без наложени санкции		
10.	Оценяващият има право на бонус точки, ако смята, че проектът притежава достойнства, необхванати от горните критерии. Допълнителните точки трябва да бъдат придружени с кратка писмена мотивация – не по-малко от 250 знака, подписана от оценяващия.	от 0 до 5	
<i>Максимален брой точки по критериите – 100</i> <i>Минимален брой точки за класиране на проекта – 51</i>		Оценка - общ сбор:	

е) копродукция „игрални филми”

№	Критерии	Точки	Оценка
1.	Качества на сценария – атрактивност на фабулата, оригиналност на темата, на визуалните решения. Прецизност на драматургичната конструкция, достоверност и експресивност на художествените образи, качество на диалога.	от 0 до 30	
2.	Обоснованост на режисьорската експликация - дълбочина при изследването на темата и качество на творческите търсения при бъдещата реализация на филма	от 0 до 10	
3.	Обоснованост на продуцентската експликация – адекватност на предложени организационно-творчески план за реализация със сценария, проекта на календарно-постъпновъчен план и прогнозния бюджет	от 0 до 10	
4.	Значимост за българската култура и филмово изкуство, разработване на важни и обществено значими теми	от 0 до 10	
5.	Адекватност на заявеното копродуцентско участие на БНТ спрямо процентно съотношение на дяловете и приложения общ бюджет на филма	от 0 до 10	
6.	Наличие на международно копродуцентско участие и договори за предварителна откупка и разпространение	от 0 до 10	
7.	Качества и опит на режисьора - фестивални или зрителски успехи и награди на предишни негови филми	от 0 до 5	
8.	Качества и опит на продуцента по отношение на позицията, реализирани проекти за БНТ без наложени санкции.	от 0 до 5	
9.	Потенциална възможност за висок зрителски успех при телевизионното излъчване и привличане на рекламодатели	от 0 до 5	
10.	Оценяващият има право на бонус точки, ако смята, че проектът притежава достойнства, необхванати от горните критерии. Допълнителните точки трябва да бъдат придружени с кратка писмена мотивация – не по-малко от 250 знака, подписана от оценяващия.	от 0 до 5	
<i>Максимален брой точки по критериите – 100</i> <i>Минимален брой на точките за класиране на проекта – 51</i>		Оценка – общ сбор:	

ж) „идеен проект” – игрални и документални филми

№	Критерии	Точки	Оценка
1.	Оригиналност на идеята, ярък авторски поглед към	от 0 до 10	

	темата, яснота на художественото послание		
2.	Наличие на обществен интерес към избрания сюжет	от 0 до 10	
3.	Ясно определена жанрова насоченост, достоверност и експресивност на художествените образи	от 0 до 10	
4.	Потенциал на сюжетната линия за развитие на сценария атрактивност на фабулата, елементи на изненада и обрати в развитието на сюжета	от 0 до 10	
5.	Значимост за българската национална култура и филмово изкуство, утвърждаване на граждански позиции и национални традиции	от 0 до 10	
6.	Изпълнение на обществени функции на бъдещия филм – информационна, образователна, културна и/или развлекателна стойност	от 0 до 10	
7.	Фестивален и зрителски успех на предишни филми на автора на идеята, негов литературен успех и награди.	от 0 до 5	
8.	Оценяваният има право на бонус точки, ако смята, че проектът притежава достойнства, необхванати от горните критерии. Допълнителните точки трябва да бъдат придружени с кратка писмена мотивация – не по-малко от 250 знака, подписана от оценявания.	от 0 до 5	
<i>Максимален брой точки по критериите – 70</i> <i>Минимален брой на точките за класиране на проекта – 36</i>		Оценка – общ сбор:	

з) „присейл” – документални филми

№	Критерии	Точки	Оценка
1.	Качества на сценария – значимост на избрания сюжет и тема, оригиналност при разработването му, ярък авторски поглед, яснота на художественото послание, ярко и значимо присъствие на героите, сила на филмовото внушение, точност и адекватност при избора на принципи за изграждане на филмовия разказ.	от 0 до 30	
2.	Събитийно-календарна обвързаност на темата. Значимост за българската национална култура и филмово изкуство, утвърждаване на граждански позиции и национални традиции.	от 0 до 10	
3.	Обоснованост на режисьорската експликация - дълбочина при изследването на темата и качество на творческите търсения при бъдещата реализация на филма.	от 0 до 10	
4.	Обоснованост на продуцентската експликация – адекватност на предложения организационно-творчески план за реализация със сценария, проекта на календарно-постановъчен план и прогнозния бюджет.	от 0 до 10	
5.	Адекватност на заявената сума за предварителна откупка от БНТ спрямо процентно съотношение на дяловете и приложения общ бюджет на филма.	от 0 до 5	
6.	Наличие на международно копродуцентско участие и договори за предварителна откупка и разпространение.	от 0 до 10	
7.	Качества и опит на режисьора - фестивални или зрителски успехи и награди на предишни негови филми.	от 0 до 5	
8.	Качества и опит на продуцента по отношение на позицията, реализирани проекти за БНТ без наложени санкции.	от 0 до 5	
9.	Потенциална възможност за висок зрителски успех при	от 0 до 10	

	телевизионното излъчване и привличане на рекламодатели.		
10.	Оценяващият има право на бонус точки, ако смята, че проектът притежава достойнства, необхванати от горните критерии. Допълнителните точки трябва да бъдат придружени с кратка писмена мотивация – не по-малко от 250 знака, подписана от оценяващия.	от 0 до 5	
Максимален брой точки по критериите – 100 Минимален брой на точките за класиране на проекта – 51 Стойност на присейл за филм 27 мин. – 9 900 лв., 1 точка - 99 лв. Стойностна присейл за филм 54 мин. – 18 600 лв., 1 точка - 186 лв.		Оценка - общ сбор:	

и) „присейл” – игрални филми

№	Критерии	Точки	Оценка
1.	Качества на сценария – атрактивност на фабулата, оригиналност на темата, на визуалните решения. Прецизност на драматургичната конструкция, достоверност и експресивност на художествените образи, качество на диалога.	от 0 до 30	
2.	Обоснованост на режисьорската експликация - дълбочина при изследването на темата и качество на творческите търсения при бъдещата реализация на филма.	от 0 до 10	
3.	Обоснованост на продуцентската експликация – адекватност на предложения организационно-творчески план за реализация със сценария, проекта на календарно-постановъчен план и прогнозния бюджет.	от 0 до 10	
4.	Значимост за българската култура и филмовото изкуство, разработване на важни и обществено значими теми.	от 0 до 10	
5.	Адекватност на заявената сума за предварителна откупка от БНТ спрямо процентно съотношение на дяловете и приложения общ бюджет на филма.	от 0 до 5	
6.	Наличие на международно копродуцентско участие и договори за предварителна откупка и разпространение.	от 0 до 10	
7.	Качества и опит на режисьора - фестивални или зрителски успехи и награди на предишни негови филми.	от 0 до 5	
8.	Качества и опит на продуцента по отношение на позицията, реализирани проекти за БНТ без наложени санкции.	от 0 до 5	
9.	Потенциална възможност за висок зрителски успех при телевизионното излъчване и привличане на рекламодатели	от 0 до 10	
10.	Оценяващият има право на бонус точки, ако смята, че проектът притежава достойнства, необхванати от горните критерии. Допълнителните точки трябва да бъдат придружени с кратка писмена мотивация – не по-малко от 250 знака, подписана от оценяващия.	от 0 до 5	
Максимален брой точки по критериите – 100 Минимален брой на точките за класиране на проекта – 51 Стойност на присейл за 27 мин. филм – 27000 лв., 1 точка - 270 лв. Стойност на присейл за 54 мин. филм – 55500 лв., 1 точка - 555 лв. Стойност на присейл за 85 мин. филм – 84000 лв., 1 точка - 840 лв.		Оценка - общ сбор:	

За произведенията от БНТ след 1998 г. филми се съдържа информация в приложението с историческите събития, свързани с развитието на телевизията в България.

7. Обществени проекти и социални кампании

а) Евровизия

България чрез БНТ записва първото си участие в конкурса „Песен на Евровизия“ през 2005 г. Изборът на песен, която да представи страната се продуцира от БНТ. На Евровизия 2005, която се провежда в Киев, български представители са група „Каффе“ и песента им *Lorraine*. Те завършват на 19-о място на полуфинала, което не им позволява да вземат участие в същинската битка за песента-победител.

На Евровизия 2006 представителка на България е поп изпълнителката Мариана Попова. Песента ѝ *Let me cry* е определена като изключително стойностна, но отново не се класира за финала, завършвайки на 17-о място на полуфинала. Като беквокалист на Мариана се изявява Азис.

На финалите на Евровизия 2007, проведени във Финландия, България е представена от Елица Тодорова и Стоян Янкулов.

Песента им се казва „Вода“ и е смесица от типичен български фолклор (преки заемки от вокалната традиция на шопския и граовския регион, с елементи на „тресене“ при изпълнението на Елица) вплетен в модно дръм-енд-бейс звучене. На финала в Хелзинки, българската песен заема пето място след песните на Сърбия, Украйна, Русия и Турция.

Евровизия 2008 се провежда в Белград. По регламента от предишните години, първите 10 страни на финала предходната година се класират директно на финала на състезанието, но за 2008 регламентът е променен и България отново участва на полуфинал въпреки своето 5-то място през 2007 г. Вече единствено 4-те Големи (Великобритания, Германия, Испания и Франция) и победителят от предишното издание (в случая Сърбия) се класират директно на финала без да се налага да минават през полуфинал. Другият нов елемент е, че полуфиналите са два. Българската песен „DJ, Take Me Away“ на „Deep Zone Project“ и DJ Balthazar не се класира на финала.

Красимир Аврамов представя България на Евровизия 2009 в Москва с песента си „Illusion“ без да достигне финал.

За представянето на България в конкурса през 2010 г. БНТ променя дотогавашния регламент поради няколко предишни спорни участия на страната в конкурса. Новият представител на България в конкурса е избран от 51 композитори, музиканти и представители на медиите. Миро събира най-много гласове от положителния вот и през октомври е поканен да бъде Българският представител в Конкурса за песен Евровизия. Съгласно новият регламент за участие на България от БНТ са избрани 5 песни, които Миро трябва да изпълни. Печели песента „Ангел“.

На Евровизия 2011 България е представена от песента на Поли Генова „На инат“, която заема 12-то място на полуфинала.

За Евровизия 2012 на финала на националния конкурс „Българската песен в Евровизия“ е избрана песента „Love Unlimited“ на Софи Маринова.

Софи Маринова участва на втория полуфинал на конкурса в Баку на 24 май и не попада сред първите десет, които продължават участието си на финала. Българската песен е с равен брой точки с класиралата се за финала песен на Туджи от Норвегия, но с получени точки от една държава по-малко (от 10 срещу 11 държави за Норвегия), което се оказва фатално.

През 2013 г. България е представена отново от Елица и Стоян Янкулов с песента „Само шампиони“. С изпълнението си те не успяват да отидат на финал. През 2014 г. БНТ не участва в конкурса поради редуциране на бюджетната ѝ субсидия.

Детският песенен конкурс Евровизия е телевизионно предаване, организирано от Европейския съюз за радио и телевизия и от организацията UNICEF. Конкурсът се провежда ежегодно от 2003 г. в различен европейски град всяка година. България започва да участва на събитието през 2007 г. в Ротердам, Холандия с детската вокална група „Бон-бон“ и песента им „Боболандия“. Следващата година БНТ изпраща изпълнителката Крестияна Кръстева с песента „Една мечта“. През 2011 г. Иван Иванов изпълнява песента „Супергерой“.

През 2014 г. талантливата Крисия в съпровод на рояли на близнаците Хасан и Ибрахим представя страната ни в Малта с песента „Планетата на децата“ и макар да е ошетен от журито и да заема второто място в класацията, допринася БНТ да организира детския песенен конкурс през 2015 г. в София.

Обществените проекти, които инициира и подкрепя БНТ, намират израз в различни кампании. Те имат за цел да обърнат внимание върху тежък социален проблем, необходим за разрешаване от обществото.

б) Българската Коледа

„Българската Коледа“ е инициатива, подета през 2002 г. от президентската институция. БНТ традиционно излъчва финалният благотворителен концерт, посветен на събирането на средства за деца с физически и психически недостатъци, за набавянето на апаратура и събирането на средства за ремонт на болнични заведения.

в) Кампанията „Спри, детето запази!“

От 2012 г. БНТ призовава да се спре „войната“ по пътищата и да се пазят животът и здравето на децата на България. Благодарение на „Спри, детето запази!“ много от шофьорите са станали видимо по-дисциплинирани и по-толерантни. От старта на кампанията досега 42 пешеходни пътеки в София бяха повдигнати, а над 120 – осветени. Монтирани са 80 предупредителни пътни знака с логото на кампанията в градовете София, Пловдив, Варна, Благоевград, Русе, Стара Загора, Сопот, Созопол, Ловеч, Хисаря. Предстои да бъдат поставени такива и в други населени места.

г) Пътуващо лятно кино БНТ1

Общонационална кампания за възстановяване на летните кина в България стартира като оригинален проект на Българската национална телевизия „Лятно кино с БНТ 1“.

Тя се реализира едновременно на екран с излъчване на тематични промоционални форми и чрез пътуващ формат за представяне на кино в страната. Успехът на първото издание го превръща в ежегодно събитие.

Пътуващият формат на проекта се реализира като национална кампания за възстановяване на изчезналите от градската среда на България летни кина, както и с цел популяризация на новото българско кино.

Първият национален маршрут на „Пътуващо лятно кино” е през лятото на 2012 г., когато специално брандираният с логото и знаците на кампанията микробус прави първия си тур с ежедневни, безплатни прожекции на открито в Кюстендил, Благоевград, Пазарджик, Пловдив, Кърджали, Карлово, Сливен, Жеравна, Бургас, Поморие, Варна, Балчик, Добрич, Нови пазар, Разград, Велико Търново, Горна Оряховица, Елена, Ловеч и София.

Стотици развълнувани имейли, писма и обаждания на зрители засипват Българската национална телевизия с топли и нетърпеливи покани за прожекции и в тяхното село или град и пътуването продължава и през есента във Вършец, Криводол, Монтана, Лом, Свищов, Русе, Силистра, Шумен, с. Царев брод, Попово и Костинброд.

„Пътуващо лятно кино с БНТ 1” се превърща в най-успешната телевизионна кампания за 2012 г., която печели неочаквано голяма популярност и съпричастие в цялата страна; уникален медиен проект, с който Българската национална телевизия стига при хората там, където кино няма от десетилетия.

Импровизираните прожекции и големият екран на БНТ 1 събират хиляди зрители, които изпълват докрай площадите и парковете в 32 селища на България, за да изпитат някои отново, а някои – за първи път, емоцията на забравеното кино под звездите. Невероятно приключение, което среща пълната подкрепа на всички общини по пътя, вдъхновявайки усилията им да върнат или реставрират изгубените в годините кина.

Незабравимо събитие за всеки град по маршрута, което събра общо над 25 000 души публика.

д) Да върнем блясъка на храма

На 27.09.2012 г. започва кампанията „Да върнем блясъка на храма“ по инициатива на БНТ 2. Тя завършва на 1.02.2014 г. Целта е със събраните средства да се ремонтира катедралният храм-паметник „Св. Александър Невски“.

е) Купувам българското

„Купувам българско“ е кампания на БНТ 2 в подкрепа на българските производители и преработватели. Инициативата има за цел да провокира и българите да се запитат за качеството на продуктите, които консумират.

ж) Библиотека БНТ

Инициативата е на предаването „Денят започва с култура“ и е насочена както към редовните зрители на предаването, така и към всички, които желаят да споделят или потърсят любима книга. Произведенията свободно могат да се взимат от „БИБЛИОТЕКА БНТ“ и след прочитането им отново да бъдат върнати в сградата на телевизията. Популярните лица от екрана на БНТ и известни личности от арт средите оставят интересни книги за приятелите на литературата. След края на проекта събраните книги са дарени безвъзмездно на читалища и библиотеки в страната.

Заклучение

Съдбата на БНТ след 10.11.1989 г. е незавидна. Десетилетие след промените тя е подложена на силен и продължителен политически натиск. Отсъствието на устройствен закон, каквото е изискването за демократичното ѝ функциониране според §6 от Преходните и заключителни разпоредби на Конституцията на Република България от 1991 г., подпомага тази управленска практика да се наложи успешно преди и след приемането на сега действащия медиен закон в края на 1998 г.

Своеобразно по своята настойчивост е това усилие спрямо Българската национална телевизия. То се отнася както към националните, така и към регионалните

й програми. Стартирането на частната инициатива в областта на телевизионното излъчване не отклонява фокуса на този натиск. Напротив, стимулира го да се затвърди и превърне в хронично и неизкоренимо за българската действителност заболяване. Активизира формирането на неприемлив за свободните общества постулат, че точно тази медия трябва да бъде потискана политически, притискана финансово и ограничавана технологично.

Обратното на тази късогледа държавна политика е поведението на БНТ. Ако през последния четвърт век има фактор, който е гарантирал гражданския мир в страната, съдействал е за утвърждаването на демокрацията и неотклонно е следвал професионалните стандарти в изпълнение на своя обществен дълг към аудиторията, то това е Българската национална телевизия.

В обясненията на държавните чиновници могат да се открият всякакви аргументи за това как не е възможно БНТ да бъде насърчавана и поддържана финансово в своята най-важна обществена мисия – да излъчва повече програми с различна тематика, предназначена за различни социални категории зрители в ерата на цифровите технологии. Безспорен факт е, че отсъствието на специализирани 24-часова новинарска, културно-образователна, филмова (с богатството на архива) и детска програма, е един от най-големите дефицити в дейността на БНТ.

Всичко това се случва под благовидния и лицемерен предлог, че трябва да се даде път на стопанската дейност, да се „разбие“ монополът в медийния сектор и да се привлекат чуждестранни инвестиции, да не се допусне непозволена държавна помощ. Която теза няма нищо общо с функционирането на дуалистичния модел на телевизионно разпространение на програми в Европа и с основната задача на всяка демократична държава да поддържа обществена телевизия чрез подкрепа на управлението, програмирането и финансирането ѝ.

Безспорно става въпрос за самоубийствена тенденция на поведение, която обрича съществуването на нас, българите, като нация и гарантира бавното ни, но сигурно изчезване от духовната карта на Европа. Все още имаме шанс да променим това, като се опрем и подкрепим усилията на обществената медия да промени модела си на финансиране.